

LETO XXIV. Stev. 183
IZDAJA IN TISKA
CASOPISNO ZALOZNIKO
PODJETJE
'LJUDSKA PRAVICA'
DIREKTOR PODJETJA
LEV MODIC
GLAVNI IN ODGOVORNI
UREDNIK
IVAN SINKOVEC
List izhaja vsak dan razen
petka. - Cena 10 dinarjev

Ljudska PRAVICA

'LJUDSKA PRAVICA'
USTANOVLJENA 4. OKTOBRA
1934 - MED NARODNOOSVO-
BODILNO BORBO JE IZHA-
JALA KOT 14-DNEVNIK IN
TEDNIK - OD OSVOBODITVE
DO 1. JULJA 1951 KOT DNEV-
NIK, NATO PA KOT TEDNIK
- OD 1. JULJA 1953 IZHAJA
V REDAKCIJSKI POVEZANO-
STI Z 'BORBO'

Tudi ZDA za sklicanje
Generalne skupščine OZN

Izjave Eisenhowerja in Dullesa - Predsednik ZDA glede umika ameriških čet
iz Libanona - Posvetovanje o pismu Hruščeva - Ocene ameriškega tiska

Washington, 6. avg. (Reuter.)
V Washingtonu so sinoči sporo-
čili, da je predsednik Eisenhower
sprejel predlog o sklicanju Ge-
neralne skupščine ZN in izrazil
zadovoljstvo, da se predsednik
sovjetske vlade strinja s tem, da
pridejo problemi, o katerih so
razpravljali v pismih, izmenja-
nih med zahodnimi vladami in
vlado ZSSR, znova pred Združe-
ne narode. Predsednik Eisen-
hower je izrazil obžalovanje, da
Hruščev ni sprejel predloga o se-
stanku Varnostnega sveta ob so-
delovanju predsednikov vlad.

ndeležiti se izrednega zasedanja
Generalne skupščine OZN o Bliž-
njem vzhodu, če bo to potrebno
in zaželeno. Dejal je, da mu niso
znani nameni drugih predsedni-
kov vlad v tem pogledu. Menil
je, da bi lahko delegacije na tem
zasedanju vodili predsedniki vlad,
če se jim bo to zdelo potrebno.
Na neko vprašanje je dejal, da
so ZDA pripravljene sodelovati
pri konstruktivnem programu
ekonomskega razvoja Bližnjega
vzhoda prek OZN.

zadeva sklicanje izrednega zasa-
danja Generalne skupščine OZN,
v Londonu ne izključujejo mož-
nosti, da se bo večina članov v
VS sporazumela o sklicanju iz-
redne skupščine, čeprav bi ZDA
in Velika Britanija težko sprejeli
dnevni red, ki ga predlaga ZSSR.
Sklep britanske vlade o tem bo
objavljen šele potem, ko bo paz-
ljivo proučila sovjetski predlog
in ko se bo posvetovala z osta-
limi zainteresiranimi državami.

Odložitev sestanka

Kairo, 6. avg. (AFP). Do se-
stanka posebnega Eisenhowerje-
vega odposlanca Roberta Murphya
in predsednika Naserja, ki je
bil predviden za davi ob deseti
uri, ni prišlo. Velesposlanik Ray-
mond je obiskal Ali Sabrija, da
bi se dogovoril o novem terminu
sestanka, toda kot je pozneje ob-
javilo ameriško veleposlaništvo,
niso o tem sklenili nobenega do-
konečnega sporazuma.

Eisenhower je nato dejal, da
se bodo ameriške čete umaknile
iz Libanona, kakor hitro bo liba-
nonska vlada prevzela položaj v
svoje roke in ko bo prenehala
nevarnost neposredne agresije na
Libanon. ZDA bodo umaknile
svoje čete iz Libanona, kadarkoli
bo to zahtevala zakonita liba-
nonska vlada.

Newyorški časniki danes po-
zdravljajo zahtevo Hruščeva, naj
bi sklicali izredno sejo General-
ne skupščine, da bi proučili polo-
žaj na Bližnjem vzhodu. Vplivni
New York Times piše, da se-
stanka predsednikov vlad v okvi-
ru Varnostnega sveta nihče več
ne želi, včerajšnje pismo Hru-
ščeva predsedniku Eisenhoweru
pa je »to idejo dokončno pokopalo«.
New York Herald Tribune
pa piše, da pomeni najnovejši
predlog Hruščeva preseneče-
nje, da pa je to predlog, ki ga
Zahod lahko samo pozdravi. »Za-
hod je prvotno predlagal akcijo
Generalne skupščine in to je
redna procedura, ki lahko utrdi
položaj na Bližnjem vzhodu,«
piše časnik.

Djerdja pri Bogdadiju

Kairo, 6. avg. (Tanjug). Jugo-
slovanski veleposlanik v Kairu
Josip Djerdja je bil danes na
vpljudnostnem obisku pri pod-
predsedniku ZAR Latifu Bogda-
diju, ki je bil dalj časa bolan. Ve-
leposlanik Djerdja in podpred-
sednik Bogdadi sta se prisrčno in
prijateljsko razgovarjala, med
drugim tudi o splošnih vpraša-
njih s področja ekonomskih od-
nosov med obema deželama.

Po Eisenhowerjevem mnenju
ne bo mogoče, da bi se General-
na skupščina OZN omejila in bi
v okviru razprave o Bližnjem
vzhodu razpravljala zgolj o po-
ložaju v Libanonu. Dejal je, da
tičijo vzroki krize v Libanonu in
Jordaniji mnogo globlje. Ameriš-
ka delegacija si bo na izrednem
zasedanju Generalne skupščine
najbolj prizadevala prepričati
ostale delegacije, da so ZDA na
Bližnjem vzhodu ravnale v duhu
Ustanovne listine OZN.

NAMESTO SESTANKA PREDSEDNIKOV VLAD ŠTIRIH VELESIL POSEBNO ZASEDANJE GENERALNE SKUPŠČINE OZN

Odmevi na odgovor Hruščeva

V New Delhiju menijo, da je sovjetski odgovor ustvaril nov položaj - Negativna reakcija v Londonu -
Francoski uradni krogi štejejo predlog Hruščeva za nerealističen - Pomisleki v Bonnu - Komentariji
britanskega in francoskega tiska

Podpredsednik Bogdadi vodi
resor gospodarstva in planiranja
ZAR.

Eisenhower je nato odločno
zavrnil sovjetske trditve, da je
samo poziv na sestanek najvišjih
državnikov o Bližnjem vzhodu
preprečil nadaljnjo agresijo ZDA
in Velike Britanije v tem delu
sveta. Na koncu je odločno so-
udaril, da ZDA nočejo kršiti su-
verenosti nikogar in si tudi no-
čejo podvreči nobene dežele.

New York, 6. avg. - Po iz-
javi strokovnjakov za procedu-
ralna vprašanja bi lahko sklicali
izredno sejo Generalne skupščine
OZN v 24 urah potem, ko bi bile
opravljene formalnosti. Takšno
zasedanje lahko skliče ali kvalifi-
ficira večina sedmih članov VS
ali pa navadna večina vseh čla-
nov OZN. Če bi sprejeli drugi
način, bi generalni sekretar Ham-
marskjöld zahteval mnenje vseh
delegacij.

nih držav ZDA sodijo, da razpra-
va v Generalni skupščini ne bi
mnoško škodila njihovemu politič-
nemu ugledu, ker ni moč pričra-
kovati nobenega učinkovitega
sklepa niti priporočila. Sodijo, da
potrebne dvotretjinske podpore
bi bili deležni niti sovjetska
resolucija o umiku anglo-ameri-
ških čet niti ameriška resolucija
o obsodbi agresije.

sodeloval v razpravi o Srednjem
vzhodu v OZN. To bo odvisno od
nadaljnega razvoja položaja.
Predsednik angleške vlade
Macmillan je danes prekinil svoj
dopust in prispel davi v London.
Razen rednih opravkov v pred-
sedstvu vlade bo proučil najno-
vejšo noto Sovjetske zveze v za-
devi sklicanja Generalne skup-
ščine OZN, da bi obravnavala
problem Srednjega vzhoda ter
anglo-ameriško intervencijo v
Libanonu in Jordanu. Večina
britanskih ministrov se mudi na
počitnicah, razen zunanjega mi-
nistra Selwyna Lloyda.

višjih londonskih časnikov, ki
poudarjajo to tudi v naslovih.
»Rusija opušta misel na konfe-
renco predsednikov vlad«, se gla-
si naslov v »Daily Telegraphu«.
»Daily Express« poroča o tem
pod naslovom »Hruščev je našel
opravičilo, razlog njegovega se-
stanka s Mao Ce Tungom postaja
očiten«. »Daily Mail« pravi v na-
slovu: »Zakleva Hruščeva po so-
sebnem sestanku Generalne skup-
ščine OZN je pokopala upanje
na skorajšnjo konferenco pred-
sednikov vlad.«

STALIŠČE KAIRA
REŠEVANJE
med neposredno prizadetimi

Kairo, 6. avg. (Tanjug). Po-
učeni kairski krogi sodijo, da bo
vlada ZAR podprla sovjetski
predlog, naj bi Generalna skup-
ščina na izrednem zasedanju raz-
pravljala o vojaški intervenciji
ZDA in Velike Britanije na Bliž-
njem vzhodu. Uradno še niso
objavili nobenih komentarjev.
Vladi naklonjeni časnik »Gum-
huria« pa poudarja, da je »dolž-
nost OZN, da ustavi vojaško
intervencijo«. Menijo, da bo Kairo
podprl predlog o sklicanju iz-
rednega zasedanja Generalne
skupščine zato, ker sodi, da so
ZDA in Velika Britanija izvršile
vojaško intervencijo in da se
kriza na tem področju čedalje
bolj sprevača v spopad dveh
svetovnih blokov. Tako kot že v
preteklosti, tudi zdaj niso vpra-
šali za mnenje dežel Bližnjega
vzhoda, ko so izmenjavali pred-
loge in pobude o tem, kako najti
izhod iz krize na tem področju.
V Kairu vlada prepričanje, da bo
vlada ZAR sprejela vse konstruk-
tivne predloge, poudarila pa bo
tudi, da problema Bližnjega vzhoda
ni mogoče urediti mimo dežel
tega področja.

jele za osnovno načelo svoje zuna-
nje politike«. Kairo je zelo v
skrbih sproti navzočnosti ame-
riških in britanskih čet in sodi,
da lahko samo njihov umik omogo-
či dejansko zmanjšanje napetosti.

Za dnevni red predlaga SZ
umik anglo-ameriških čet z Bliž-
njega vzhoda, kar bi večina v
Varnostnem svetu, ki je naklon-
jena Zahodu, najbrž zavrnila.
Temu bi se postavile po robu tudi
ZDA z zahtevo, naj razpravljajo
o pritožbi Libanona zoper do-
zdevno vmešavanje ZAR v njene
notranje zadeve. V nasprotju z
dosedanjimi ocenami obeh zahod-

Pooblaščen indijski krogi
menijo, da je s predlogom Hru-
ščeva o sklicanju izrednega zasa-
danja Generalne skupščine, da bi
razpravljala o Srednjem vzhodu,
nastal nov položaj. Čeprav tak-
ne možnosti v New Delhiju niso
docela izključevali, pooblaščen
krogi pripominjajo, da je bila
Indija bolj naklonjena konferen-
ci predsednikov vlad in da je se
pregodaj govoriti o tem, ali bo
predsednik vlade Nehru osebno

konferenca predsednikov vlad
nujno potrebna, če bi se polo-
žaj poslabšal.
V krogih zahodnonemške vlad-
de izražajo mnenje, da General-
na skupščina OZN ni primeren
organ za razpravo o krizi na
Srednjem vzhodu. Po njihovem
mnenju bi bilo treba poiskati na-
gel izhod iz sedanjega položaja.
Tako za zdaj v Bonnu komentirajo
sovjetsko zahtevo po sklica-
nju Generalne skupščine, da bi
našli izhod iz krize na Srednjem
vzhodu.

Davišnji pariški časniki razen
glasil skrajne levice, presojajo
odgovor Hruščeva kot »propa-
gandni manever«. »Hruščev je
izbral propagando«, poudarja
glasilo desnih radikalov »Aurore«
in prihaja do sklepa: »Sovjetska
igra je v uresničevanju počasne,
postopne cepitve Zahoda in od-
piranju nesrečnih razpok v vseh
okoliščinah. Ta igra je še preveč
jasna in zato se mora Zahod bo-
riti proti njej. Vsi morajo k temu
prispevati, začeni z Washingtonom,
katerega »politika« je dosti-
krat presenetila nas Francoze in
druge.«

MEDČONSKI ŠAHOVSKI TURNIR V PORTOROŽU

V znamenju siciljanskih partij

Gligorić remiziral z Averbahom, Matanoviću pa se proti Pannu obeta zmaga

Portorož, 6. avg.
(Od našega posebne-
ga dopisnika).
Zanimanje za med-
conski šahovski
turnir se iz dneva
v dan stopnjuje.
Danes so prispeli
v Portorož iz vse
Slovenije ljubitelji
šaha, da bi vsaj v
enem kolu prisot-
sovali temu ve-
likemu šahovske-
mu dogodku in bo-
jem najboljših ša-
hovskih mojstrov
in velemojstrov. Dvorana je ves
čas igranja prepolna gledalcev,
vendar pa je v njej red, tako da
igralci lahko v miru razmišljajo.

prednostjo. Rosseto je ubral slab-
še nadaljevanje, tako da je Benkő
razmeroma laže izenačil pozicijo.
Ostale tri siciljanke so bile zelo
originalne, posebno v partiji
Szabo-Talaj. Szabo je postavil
lovca na b5 in dal pobudo za ori-
ginalni razvoj, v katerem si je
Tal pridobil nekaj prednosti.
Larsen je imel kot črni v Cardoso
trd oreh. Zaigral je zelo pod-
jetno ter se ni zmenil za svojo
rokado, ampak je skušal napasti
po vzoru Bronsteina po levem
krilu. Ker je Cardoso igral zelo
lagodno, je Larsen prišel po za-
menjavi dam in črnih lovecev v
boljši položaj. Pachman je proti
Olafssonu igral že skoraj pozab-
ljeno nadaljevanje. Pozicija je bila
izenačena in sta si razdelila
točko.

jan igra sam proti sebi.« V 10.
potezi je Petrosjan žrtvoval figuro
za središčnega kmeta na e4,
vendar tako, da ga vedno lahko
dobi nazaj.

V angleški partiji sta Neikirh
in Bronstein za prve poteze pora-
bila neverjetno mnogo časa. Po
treh urah sta zapisala v formu-
larje šele dvanajst potez, pred pre-
kinitvijo pa sta sklenila remi.

Fisher je proti Fusterju za-
igral kraljevo indijsko obrambo
(Sämischovo varianto). V raz-
vojni fazi igre je Fuster zašel na
stranpota in Fisher ni imel skrbi,
da je kot črni izenačil. Žal pa je
mladi ameriški prvak pozneje
igral netočno in se je partija pre-
obrnila v korist Fusterja.

Rettičjevo otvoritev sta upora-
bila dr. Filip in Sanguineti. Sled-
nji je izbral Laskerjev sistem, ki
daje ob polni šahovnici zelo za-
pleteno pozicijo.

Jutri bodo igrali prekinjene
partije, v petek pa se bodo v III.
kolu pomerili: Fisher-Rosseto,
Bronstein-Fuster, Averbah-Nei-
kirch, Larsen-Gligorić, Sangui-
ntti-Cardossa, Pano-dr. Filip,
Olafsson-Matanović, Talj-Pach-
man, Petrosjan-Szabo, Sherwin-
De Greiff. Benkő je prost.

F. GERZELJ

VREMENSKA NAPOVED

za četrtek, 7. avgusta 1958
Pretežno sončno vreme s povečano
oblačnostjo. Prehodno so možne plohe,
zlasti v severovzhodni Sloveniji. V
Primorju kakor vzdolj vsega Jadrana
bo pretežno sončno vreme. Tempera-
tura ponoči med 7 in 12, najvišja dneva-
na med 23 in 28, na Jadranu okoli 30
stopinj C.

Današnje II. kolo je potekalo
v znamenju siciljanske obrambe,
saj so jo igralci uporabili kar v
petih partijah. Zanimivo pa je,
da sta le dva para igrala isto va-
rianto: Matanović in Panno ter
Rosseto in Benkő. Ostali trije pari
so ubrali bolj ali manj original-
na nadaljevanja. Po treh urah
igranja ni bila končana še nobe-
na partija.
V znamenju moderne Richter-
Reuserjeve variante je Matanović
kot beli proti Pannu v 18. potezi
prešel v kočnico figur z očitno

konferenca predsednikov vlad
nujno potrebna, če bi se polo-
žaj poslabšal.
V krogih zahodnonemške vlad-
de izražajo mnenje, da General-
na skupščina OZN ni primeren
organ za razpravo o krizi na
Srednjem vzhodu. Po njihovem
mnenju bi bilo treba poiskati na-
gel izhod iz sedanjega položaja.
Tako za zdaj v Bonnu komentirajo
sovjetsko zahtevo po sklica-
nju Generalne skupščine, da bi
našli izhod iz krize na Srednjem
vzhodu.

Ameriški pravniki odpotovali

Gostje so med drugim pohvalili našo ureditev nacio-
nalnega vprašanja - Mnenje glede naše zahteve za
izročitev vojnega zločinca Artukovića

Beograd, 6. avg. (Tanjug). -
Danes dopoldne je odpotovala z
zemunskega letališča v München
delegacija Združenja pravnikov
ZDA (American Bar Associa-
tion). Od ameriških pravnikov
so se poslovili predsednik Zveze
društev pravnikov Vladimir Simi-
ć, predstavniki jugoslovanskih
ameriškega veleposlaništva v
Beogradu.

mali za ustavno ureditev v naši
deželi ter za narodno vprašanje
v Jugoslaviji. Ob tej priložnosti
so se zelo pohvalno izrazili o
načinu, kako smo to vprašanje
uredili, češ da lahko enake pravice
med ljudmi in narodi za-
gotove mir, tako v državah, ka-
kor tudi med narodi na svetu.
V pogovoru so načeli tudi vpra-
šanje procedure postopka v pri-
meru vojnega zločinca Artuko-
vića. Ugledni ameriški pravniki
menijo, da bi morala biti proce-
dura enostavnejša in da bi se
tudi sami radi odkrili različnih
kriminalov, ki jih ta procedura
ščiti v ZDA.

PRIPRAVE ZA SPREJEM NOVIH TARIFNIH PRAVILNIKOV

VSKLAJEVANJE OSEBNIH IN DRUŽBENIH KORISTI

Kaj je pokazala anketa, ki je zajela 2000 gospodarskih organizacij — Novi sistem nagrajevanja bo treba uveljaviti vsaj do konca tega leta

Sestavljanje tarifnih pravilnikov v gospodarskih organizacijah je obsežno delo in prav nič lahko. Da bi ga z uspehom opravili, je potrebno vložiti mnogo truda. Dosedanji uspehi kažejo, da so se lotili te naloge z vso resnostjo in družbeno odgovornostjo. To je tudi razumljivo: uveljavljanje socialističnega načela nagrajevanja »vsakomur po njegovem delu« pomeni zelo važen ekonomsko-politični problem.

Močan razvoj našega gospodarstva v zadnjih letih je ustvaril ugodne možnosti za drugačno razdelitev dohodkov gospodarskih organizacij. Organi delavskega samoupravljanja so dobili pravico, da samostojneje urejajo vprašanja nagrajevanja v svojih podjetjih. Toda to je privedlo tudi do tega, da so sprejeli različne tarife postavke za enaka delovna mesta v enakih podjetjih ali enakih gospodarskih panogah.

ENOTNI KRITERIJI ZA POSAMEZNE GOSPODARSKE PANOGI

Med pripravami za sprejem novih tarifnih pravilnikov si bodo prizadevali odpraviti to pomanjkljivost. Centralni organi strokovnih sindikatov in gospodarska združenja zdaj konkretno pripravljajo načelna stališča Zvezne tarifne komisije. Na podlagi analiz naj bi sestavili enotne kriterije tarifne politike za posamezne gospodarske panoge in medsebojno sklenili kolektivne sporazume, v okviru katerih bodo posamezna podjetja sprejela svoje tarifne pravilnike.

Anketa, ki je zajela okrog 2000 gospodarskih organizacij, kaže, da je treba na področju nagrajevanja predvsem uravnati minimalne osebnih dohodke, določiti osnove tarifne politike za vso državo in zboljšati premijski sistem. Prav zdaj se lotevajo teh problemov.

Novi sistem razdelitve dohodkov je začel veljati že v začetku tega leta. Toda določeni so samo začasni minimalni osebni dohodki — v rudarstvu v višini 90 %, v ostalih gospodarskih panogah pa 80 % sedanjih tarifnih postavk, ki so jih določali stihjsko. Ker takšno stanje ne ustreza potrebam našega družbenega razvoja, zdaj pospešeno delajo za sprejem novega zakona, s katerim bodo izpolnjeni ostali predpisi s področja gospodarstva, ki urejajo odnose in obveznosti podjetij do skupnosti ter hkrati ustvarjajo trdno materialno podlago delavskega samoupravljanja.

CASA JE MALO...

Predstavniki sindikatov in združenj hkrati analizirajo in razmotrivajo najprikladnejši način določanja enotnih kriterijev nagrajevanja. Časa je malo, delo pa je treba opraviti do konca poletja. V dosedanjih razpravah so prišli do zaključka, da bi lahko za osnovo določanja enotnih kriterijev vzeli tako imenovana ključna delovna mesta. Zdj nastane vprašanje: katera delovna mesta so to in kako jih

je treba klasificirati? Sodijo, da bi bilo treba za takšna delovna mesta, potem ko bi jih opredelili, določiti razpone, v katerih okviru bi podjetja samostojno in v skladu s svojimi posebnimi pogoji določala konkretne tarifne postavke za posamezne delavce in uslužbence.

Na drugi strani opozarjajo na pomen analitične ocene delovnih mest, ki bo kmalu zaključena. Ta ocena pa ne bi mogla biti edini pogoj za določanje vrednosti dela posameznih skupin delavcev, marveč samo izhodišče za določanje važnosti posameznih delovnih mest.

Hkrati z razpravo o minimalnih osebnih dohodkih in osnovah tarifne politike razpravljajo tudi o premijah kot eni zelo spodbudnih oblik nagrajevanja.

Vse to so problemi, ki jih bo treba zdaj urediti. In vse dokler ne bodo urejeni, tarifnih pravilnikov ne bo moč spreminiti. Podjetja lahko medtem s pomočjo sindikalnih organizacij opravljajo potrebne priprave — analizirajo dosedanj način nagrajevanja, zaključijo analitično oceno delovnih mest itd.

Iz vsega tega je razvidno, da gre za veliko akcijo vseh zainteresiranih činiteljev — od podjetij in komun, strokovnih združenj in zbornic do sindikatov in državnih organov — da bi ustvarili trden sistem nagrajevanja, ki ga je treba čimprej, to je že konec tega leta, uveljaviti v življenju. (Pres-servis.)

Vpisovanje v vojne akademije

Kandidati, ki jih veseli služba v JLA, se bodo lahko vpisali na ustrežno vojno akademijo v roku do 15. oktobra

Beograd, 6. avg. (Tanjug). Državni sekretariat za narodno obrambo je razpisal natečaj za sprejem v vojne akademije. Vpisovanje gojencev s končano srednjo šolo v vojno akademijo, v vojno pomorsko akademijo, v tehnično akademijo za zveze, v vojno-tehnično akademijo in v intendantsko vojno akademijo bo trajalo do 15. oktobra.

Novi gojenci vojnih akademij bodo imeli enake pogoje šolanja kakor dosedanja. Vojne akademije imajo rang fakultet. Gojenci

imajo pravico do stanovanja, hrane, obleke in do brezplačnega zdravljenja. Med šolanjem prejemajo po činu od 1100 do 2500 din mesečno. Razen vojaških strokovnih predmetov poučujejo v akademijah politično ekonomijo, matematiko, geometrijo in en tuj jezik. Vsak gojenec mora končati tudi šoferski tečaj in ob zaključku šolanja dobi dovoljenje šoferja drugega razreda. Na razpolago imajo knjižnico Vojne akademije, ki ima blizu 100.000 knjig. Gojenci, ki se bodo vpisali letos v vojno akademijo, bodo nadaljevali tradicije slikarskih, glasbenih, zbor-

rovskih, literarnih in drugih sekcij v teh šolah.

Vojne akademije v naši deželi bodo sprejele do sredine oktobra nove gojence. V začetku novembra pa bodo v navzočnosti odposlanca vrhovnega komandanta pred postrojenimi gojenci, ki so se pred tremi leti vpisali v te šole, prebrali naredbo o njihovem napredovanju v čin podporočnika. Tako bo še en razred gojencev vojnih akademij uvrščen med aktivne oficirje JLA.

Ljudsko revijo Prešernove družbe **ORZOPNIK** dobite v vseh knjigarstvih in kioskih trafikah

OBILNA SADNA LETINA nalaga sadjarjem in trgovcem odgovorne naloge

V Sloveniji bo letos predvidoma še enkrat toliko jabolk kot normalno — Zaskrbljenost kam s tržnimi presežki — Posvetovanje, kako zagotoviti kar najboljšo uporabo sadja

Letošnja izredno dobra sadna letina v Sloveniji je povzročila prve skrbi sadjarjem in še prav posebno tistim, ki skrbijo za pravočasen in pravilen odkup. Računajo, da bo letos jabolk vsaj še enkrat toliko, kakor jih je v normalni povprečni letini. To je silno razveseljivo za sadjarje in za potrošnike, nalaga pa precejšnje odgovornosti odkupovalcem. Ne smemo namreč dopustiti, da bi sadje šlo po žlu.

V vseh glavnih sadjarskih področjih se že pripravljajo na odkup. Računajo, da se bo domači trg preskrboval direktno pri kmetijskih zadrugah, poslovne zveze pa bodo poslovale kot agencija. Iz večjih sadjarskih področij poročajo, da je blago izredno dobro, da pa so zaskrbljeni, kam ga bodo prodali. Sadna letina je v glavnem v vseh okrajih odlična, le v Brkinih bodo imeli polovični

pridelek. Zato že zdaj povsod poskušajo najti vse možnosti, da bi blago shranili, kolikor ga ne bi bilo mogoče prodati. Za sušenje in predelavo pa bo treba poskrbeti predvsem za tisto blago, ki ni trajno, to so predvsem letna jabolka, ki jih ni mogoče obvarovati za zimo. Poskušali bodo vpreči vse sušilnice in vse predelovalne industrije, da bi sadje kar najbolj izkoristili in da ga ne bi predelovali v žganje. Izvozna blaga bo letos po predvidevanjih nad tisoč vagonov. Ker je pa sadna letina dobra tudi v drugih državah, kamor so naša podjetja doslej izvažala, računajo, da bodo morali poiskati še nova tržišča. Za primer navajajo Zahodno Nemčijo, ki je doslej uvažala jabolka, letos pa je prepovedala uvoz od septembra do marca. Nekaj sto vagonov jabolk bo moč shraniti tudi v hladilnicah v Zalogu in Dekanjih ter ga izvoziti na spomlad.

Glede vseh vprašanj v zvezi z odkupom letošnje sadne letine se bodo 18. avgusta sešli proizvajalci in trgovci ter se pomenili, kako bi učinkoviteje ukrepali, da bi vse tržne presežke koristno porabili. M. St.

»Turneja BBB«

Turisti s kajaki in čolni so prevozili 700 km dolgo pot po Donavi od Bratislave do Beograda

Beograd, 6. avg. (Tanjug). Iz Bratislave je prispelo po Donavi v Beograd 150 češkoslovaških, 50 madžarskih in 20 jugoslovanskih turistov. Odpeljali so se 16. julija s kajaki, čolni in motornimi čolni. Pot med Bratislavo in Beogradom preko Budimpešte, dolgo 700 km, so prevozili v dvaindvajsetih dneh. Vsa dana so prevozili 50 do 80 km. Ob zaključku vsake etape so taborniki na bregovih Donave. Ogladali so si več zanimivih krajev ob Donavi, med njimi Bratislavo, Budimpešto pa so se mudili dva dni. Madžarski in češkoslovaški turisti ostanejo v Beogradu tri dni, potem pa se vrnejo v domovino. Turistično potovanje po Donavi od Bratislave prek Budimpešte do Beograda, imenovano »Turneja BBB«, so organizirali prvkrat lani.

MNENJA — KRITIKA — POLEMIKA

NESMOTRNO ZAPOSLOVANJE zmanjšuje tudi komunalni standard

Ob ukrepih Sveta za delo ObLO Kranj v politiki zaposlovanja

1. avgustom so v kranjski občini uveljavljali nekatere sklepe občinskega sveta za delo (le-ti so začasni, ker bo o njih v jeseni dokončno sklepal zbor proizvajalcev), ki zadevajo politiko zaposlovanja. Podjetja v občini morajo — tako veleval eden izmed sklepov — obvezno omejiti zaposlovanje nove delovne sile na število, ki ga predvidevajo perspektivni plani. Več ljudi bodo zaposlila lahko le podjetja, ki bodo dokazala, da bo povečanje števila zaposlenih ustrezno povečalo tudi ekonomski učinek podjetja. V takih primerih bodo proučili strukturo in izvor delovne sile, podjetje pa bo moralo hkrati zagotoviti ustrezna sredstva za ureditev komunalnega standarda novih delavcev. Novo ne-kvalificirano delovno silo s podelitvijo je treba usmerjati v gradbeništvo in na kmetijska posestva, ne pa takoj, neposredno v industrijo. Odprta pa so še vedno vrata za zaposlovanje v trgovino, obrt, gradbeništvo, torej v take panoge, kjer dejansko manjka ljudi.

NOVEMU DELAVCU UREDIMO TUDI ŽIVLJENSKE POGOJE

Srečujemo mnjenja, da je napredek samo v tem, da povečujemo proizvodnjo. Vsekakor je povečanje proizvodnje osnova za nadaljnji razvoj, vendar pa je hkrati samo pot k cilju k ustvarjanju kolikor moč dostojnejših življenjskih pogojev delovnega človeka, saj proizvodnja ni sama sebi namen. Prav ustvarjanje takih pogojev vpliva, spet obratno, na povečevanje proizvodnje. Prvo torej brez drugega ne gre. Zato je tudi po gospodarski plati napačno ravnanje tistih podjetij, ki smatrajo za svojo skrb le to, da dobijo od kjerkoli še nove ljudi, jih smotrno, dostikrat tudi nesmotrno razmestijo na delovna mesta, skrb za stanovanje in za ves ostali komunalni standard teh ljudi pa prevajajo na občino. Življenjske ravni delavcu ni moč zagotavljati samo z nominalnimi prejemki v podjetjih, marveč je hkrati treba poskrbeti tudi za stanovanje, za vodovod, za šole, za zdravstvene ustanove, za menzo, za urejeno trgovino, za razvito obrt in podobno.

VSAK NOV DELAVEC Z VASI STANE PODJETJE IN KOMUNO NAD 3 MILIJONE DINARJEV

Vse te problematike ne more urediti samo zase ne podjetje ne komuna, marveč le oba skupaj. V tej luči se pokaže kot pravilno, da tudi politika zaposlovanja ni samo stvar podjetij, marveč da vanjo poseže tudi komunika skupnost po svojih družbenih organih, kot je zdaj primer v Kranju. Tu je — kot sami pravijo — tovrstna problematika nanje tako hudo pritisnila, da so se nujno morali odločiti za sklepe, kakršne je sprejel občinski svet za delo, kajti če bi se nadalje stihjsko zaposlovali nove in nove ljudi, bi celo sedanjemu industrijskemu prebivalstvu v občini ne mogli več zagotoviti niti že doseženega komunalnega standarda, čeprav tudi ta še ni zadovoljiv. Izračunali so, da je potrebno za vsakega človeka, ki se na novo zaposli od drugod, (predvsem seveda iz vasi), več kot tri milijone dinarjev za ureditev delovnega mesta, za zgraditev stanovanja, za šolstvo in zdravstvo in za zagotovitev ostalih komunalnih pogojev. Če pa ti pogoji niso ustvarjeni (resnici na ljubo je treba povedati, da so posamezna kranjska podjetja že začela prispevati tudi svoja sredstva za ureditev pralne, potrošniških servisov itd.), povzročta to čedalje huje politično, gospodarsko in splash družbene težave. Tudi jedro delavskega razreda začne v takem kraju lahko izgubljati izpred očel perspektivo glede ureditve standarda. Neurejeni problemi komunalnega standarda že zdaj neugodno vplivajo tudi na razvoj de-

lavskega upravljanja. Namesto da bi se proizvajalec in upravljaavec zanimal za problematiko gospodarske organizacije, komunne in širše skupnosti, se ubada z osebnimi neresnimi problemi, hkrati pa je pri tem še pod vplivom tendenc, ki jih vsiljuje nova delovna sila s podelitvijo. To je ne le politično, marveč tudi gospodarsko škodljivo, saj postaja v sodobni proizvodnji vse bolj odločujoče tudi osebno počutje delavca tako na delovnem mestu kot tudi v zasebnem življenju. Se tem bolj odločujoče pa je počutje delavca, ki ni samo proizvajalec, marveč tudi upravljaavec.

Omenjeni ukrepi v Kranju pomenijo iskane rešitve tega problema. Seveda pa bi bilo nalogo in neizpolnjeno računati s tem, da je moč komunalni standard urediti samo z ukrepi na področju politike zaposlovanja. To je dokaj bolj kompleksen problem. V ta namen je potrebno tako nadaljnje razvijanje proizvodnosti in proizvodnje (predvsem z uvajanjem sodobne organizacije proizvodnega procesa, s strokovnim usposabljanjem kadra), kakor tudi razvijanje komunalnih dejavnosti (trgovina, obrt itd.), smotnejša in odgovornejša uporaba sredstev, namenjenih za zadovoljevanje komunalnih potreb in podobno. Tudi stanovanjske skupnosti lahko s primerno uredjenimi servisnimi službami in ustanovami dokaj ublažijo pritisk na komunalne fondse s strani nove delovne sile, če s svojimi dejavnostmi omogočijo, da se vključijo v proizvodnjo zdaj že nezaposlene mestno prebivalstvo (na primer mnoge žene), ki pa ne bo povečevalo stanovanjskih in drugih komunalnih težav, ker že prebiva v mestu. Miro Zakrajšek

Narodne noše iz okolice Dubrovnika. V tem mestu nameravajo ustanoviti znanstveno središče za proučevanje turizma

organizacijo zabavnih prireditev in izletov, za službeno statistiko in pobiranje kopalskih taks v letoviških morajo dostikrat prevzeti šibke krajevne turistične zveze in društva. Tako gredo izdatki, ki jih imajo zveze in društva, večinoma za urejanje komunalnih zadev, mest ali letovišč. Doga je se celo, da z dohodki od letoviške takse razpolagajo posamezni ljudski odbori. Na vsej jadranski obali je glavni in ma-

jejo za opravljanje poslov, ki čedalje bolj naraščajo. Ko so udeleženci posvetovanja razpravljali o pogojih za ustanovitev ustanove, ki bi se ukvarjala s proučevanjem turizma, so se strinjali v mnenju, da je treba v Dubrovniku ustanoviti znanstveno središče za proučevanje turizma. Posvetovanje bo danes zaključeno v Sibeniku z izglasovanjem sklepov.

rečeno, da ti dohodki ne zadostu-

PRED DE GAULLOVIM OBISKOM

TUDI DRUGOD VRE

Vodilna politična gibanja v »francoski« Ekvatorialni in Zahodni Afriki, pa tudi na Madagaskarju terjajo pravico do državne in narodne neodvisnosti

Pariz, 6. avg. (Tanjug). — Predsednik francoske vlade De Gaulle odpotuje ob koncu tega ali v začetku prihodnjega meseca v francoske posesti v Ekvatorialni in Zahodni Afriki, najbrž pa tudi na Madagaskar. Vodilna politična gibanja teh črnih dežel so zadnje

dni odločno zahtevala, naj jim francoska vlada prizna pravico do državne in narodne neodvisnosti. Čeprav še niso sporočili nobenega cilja in tudi ne programa generalnega obiska v Afriki, v obveščevalnih krogih poudarjajo, da je sklep obisku prekomorskih posesti v

neposredni zvezi z zahtevami po neodvisnosti pred referendum, ki naj bi jih opravili v dveh mesecih v vsej Francoski uniji.

Francoska vlada namreč pripravljaja zdaj novo ustavo za razglasitev pete francoske republike. V osnutku nove ustave imajo posesti v Afriki na izbiru tri možnosti: prvič, da se opredelijo za status quo, to se pravi za omejeno notranjo avtonomijo pod upravo francoskega guvernerja, drugič, da optirajo za status francoskega departementa, kar bi praktično pomenilo korak nazaj glede na sedanje stanje, in tretjič, da se odločijo za federalno ureditev stikov s Francijo, kar pa je spričo težen vodilnih političnih gibanj v Afriki že zdavnaj zastarelo.

V posestih Ekvatorialne in Zahodne Afrike ter Madagaskarja s površino nad 8 milijonov kvadratnih kilometrov ima Francija pod svojo upravo nad 30 milijonov črnih prebivalcev. Voditelji črnih strank, v številu Demokratično zbiranje z ministrom v De Gaullovi vladi Houphouëtoum Boignyem na čelu, pa menijo, da nova ustava ne zadovoljuje zahtev črnih narodov. Socialni demokrati Madagaskarja in napredna stranka afriškega pregrupiranja so zahtevali popolno priznanje pravice do neodvisnosti in ustanovitve »konference svobodnih in enakopravnih držav v zvezi s Francijo«.

Afriški poslanci in voditelji strank so pojasnili ta gledišča De Gaulleu in ustavnemu odboru, ki zaseda v »kraljevski palači«. V delovnih skupinah ustavnega odbora je prišlo do ostrih nasprotij med gledišči o konfederaciji in federaciji s črnsko Afriko in predsednik vlade je danes sklenil, da bo pred odhodom v Afriko v imenu vlade predlagal ustavnemu odboru spremembe v osnutku ustave, ki se nanašajo na bodoče stike s posestmi v Afriki. Današnji »Paris Journal« trdi, da bo De Gaulle ob tej priložnosti »objubil neposredno priznanje neodvisnosti tistim, ki to želijo«, toda v predstvi vlade te vesti danes niso hoteli ne zanikati ne potrditi. Zato bo pridobitev črnske Afrike za novo ustavo vsekakor glavni cilj generalovega obiska v afriških kolonijah.

Neposredna pogajanja?

Pariz, 6. avg. (Reuter). Izraelska zunanja ministrica Golda Meir je po razgovoru, ki ga je imela včeraj s predsednikom francoske vlade De Gaulleom in zunanjim ministrom Couvom de Murvillom, izjavila danes na sestanku z novinarji, da Izrael verjame v to, da bodo problemi med Izraelom in arabskimi deželami urejeni z neposrednimi pogajanja. Na vprašanje, kaj bi storil Izrael, če bi bil povabljen na konferenco najvišjih državnikov, je odgovorila, da bi Izrael na takšni konferenci zahteval od velesil, naj zamajčijo njegovo neodvisnost in nedotakljivost. Dejala je, da je Izrael vedno zavzemal stališče, da lahko vprašanja Bližnjega vzhoda uredijo samo dežele na tem področju.

Tisoč podjetij na celovškem sejmu

Danes otvoritev — 31 jugoslovanskih razstavljalcev

(Od našega stalnega dopisnika)

Celovec, 6. avgusta

Danes bo avstrijski trgovinski minister dr. Bock ob prisotnosti obrambnega ministra Grafa slovesno odprl letošnji Celovski sejem, ki bo trajal deset dni, do 17. avgusta. Skupno s sejmom bodo odprli tudi avstrijsko lesno razstavo.

Na sejmu bo razstavljalo okrog 1000 podjetij, od teh 65 iz inozemstva. Zahodna Nemčija, Danska in Belgija bodo razstavljale poljedelske stroje, ZDA, Velika Britanija in Nizozemska najnovejša pisalne stroje, Svica pa šivalne stroje. Precejšen del razstave zavzemajo stroji in orodja za predelavo lesa, gospodinski

stroji, tekstilije in konfekcija. Sejmu je priključenih enajst posebnih razstav, tako razstava avstrijske armade in razstava »Kako se razvijajo kmečki gozdovi«. V ta namen so na razstavišču čez noč nasadili umeten gozd. Vseh 70.000 kvadratnih metrov razstavišča in 40.000 kvadratnih metrov razstavnih dvoran in sotovor je polno zasedenih.

Največji inozemski razstavljalvec je Jugoslavija. V njenem paviljonu, najlepšem in najmodernejšem na sejmu, je nameščenih 31 podjetij, ki razstavljajo predvsem lesne, pa tudi mnoge druge izdelke. Tudi tržaška podjetja v posebnem oddelku kažejo razvoj prometa med Avstrijo in tržaškim pristaniščem. S. F.

»Vsakdanji prizor« na eni izmed nikosijskih ulic (Britanski vojniki na mestu, kjer je malo prej eksplodirala bomba)

Naš delegat predsednik

Mednarodne zveze laboratorijev za preizkušanje in proučevanje gradiva

Beograd, 6. avg. (Tanjug). — Na enajstem kongresu Mednarodne zveze laboratorijev za

Kljub premirju

Nikosija, 6. avg. (Reuter). V vasi Myrtou, nedaleč od Nikosije, so našli truplo ubitega policista grške narodnosti. To je prvi umor po premirju, ki so ga nedavno objavile grške in turške ilegalne organizacije. Grški policist je bil ubit v kraju, kjer živijo večina Grki.

V Nikosiji so danes ubili neko petdesetletno Grkinjo. Iznakaženo truplo so našli v njeni hiši blizu meje, ki loči grški in turški del mesta.

Razgovori v Zenevi

Zeneva, 6. avg. (Reuter). Znanstveniki vzhodnih in zahodnih dežel so se danes znova sestali, da bi nadaljevali za zaprtimi vrati razgovore o sistemu kontrole jedrskih poskusov. Današnjega posvetoovanja sta se udeležila tudi voditelja ameriške in sovjetske delegacije dr. James Fisk in prof. Fiodorov.

Tu sodijo, da bodo razgovori znanstvenikov zaključeni sredi prihodnjega tedna.

Poplave

New Delhi, 6. avg. (Reuter). Zaradi velikih poplav, ki so nastale, ko je reka Džams prestopila bregove, je odrezano od sveta 23 vasi v okolici New Delhija. Reka je poplavlila okrog 20 kv. milj zemlje v okolici tega mesta.

preizkušanje in proučevanje gradiva in konstrukcij v Londonu so izvolili za predsednika te svetovne organizacije jugoslovanskega delegata profesorja Tehnične fakultete v Sarajevu dr. ing. Julija Hahamovića.

Ta organizacija, zdaj ena najuglednejših mednarodnih organizacij na področju tehničnih raziskav, je bila ustanovljena po drugi svetovni vojni in v njej so vključene zveze laboratorijev iz kakih 40 držav. Organizacija je v doseganjih mednarodnih akcijah zlasti mnogo storila za izpopolnitev gradbenih potrebščin, pa tudi za standardizacijo raziskovalnih metod na raznih področjih tehnike. Njen prihodnji kongres bo v Jugoslaviji.

Nova britanska vodikova bomba

London, 6. avg. (Tanjug). Konservativni »Daily Express« piše v današnji številki, da bo Velika Britanija v kratkem preizkusila na Božičnih otokih še eno vodikovo bombo, bržčas poslednjo. Kot pravi časnik, so vojaški strokovnjaki zahtevali več poskusnih eksplozij, s čimer pa zunanje ministrstvo ni soglašalo glede namočnost, da bi Generalna skupščina OZN pozvala vse članice, naj opustijo nadaljnje jedrske poskuse. Časnik tudi pravi, da je na omejitve novih britanskih poskusov v vodikovo bombo vplivalo uspešno delo konference strokovnjakov v Zenevi.

Intervencionizem in politika sile

Indijski časnik »National Herald« je objavil v eni izmed zadnjih števil z dne 2. avgusta članek z naslovom »Intervencionizem«. V njem obravnava posledice nedavne ameriško-britanske vojaške intervencije. Povzemamo glavne misli iz tega članka:

»Velesile še zmerom mislijo, da lahko dokažejo svojo oboroženo moč in teptajo pravice narodov. Intervencionizem je postal znova problem zdaj, ko svet predpostavlja, da velja zakon narodov in ko imamo tudi mednarodno organizacijo, kakor so Združeni narodi. Intervencionizem je dobil zdaj rahlejšo obliko. Opravititi imamo z odkrito intervencijo, o kateri razpravljajo v Združenih narodih in na drugih mestih, istočasno pa se uveljavlja tudi skrivna intervencija. Vse kaže, da je svet zato tu, da si ga razdeli nekaj velesil. Vse kaže, da se iz zgodovine niso ničesar naučili.

Nehru je v svojem govoru na zborovanju v New Delhiju obravnaval tudi to vprašanje in zastarelo obravnavanje velesil teh problemov. Poudaril je, da velesile nečesto mislijo na zgodovinski nauk. Misli je na tisto, kar se dogaja v Zahodni Aziji, misli je na organizacijo, kakor so »Bagdadska zveza« in druge zveze, na doktrine, kakor je Eisenhowerjeva, na vse tisto, kar loči narode, kar skuša zadržati sile zgodovine in imeti odprta vrata za intervencionizem. Tako dolgo po končani okupaciji v deželah, iz katerih so izgnali nemške in druge okupatorje, imamo še zmerom opraviti z okupacijo brez zadostnih razlogov in opravičil, z vmešavanjem v življenje narodov, ki si hočejo sami krogiti svojo usodo. Nobeno opravičilo pa ne more opravičiti bivanja ameriških čet v Libanonu ali britanskih v Jordanu. Če bi mogli to opravičiti, tedaj bi lahko opravičili tudi intervencijo tujih čet kjerkoli na svetu. To je osvetlitev nevarnosti med nami, nevarnosti pred skrivno intervencijo. Zato je potrebno, da vlade in narodi jasno spregovore.«

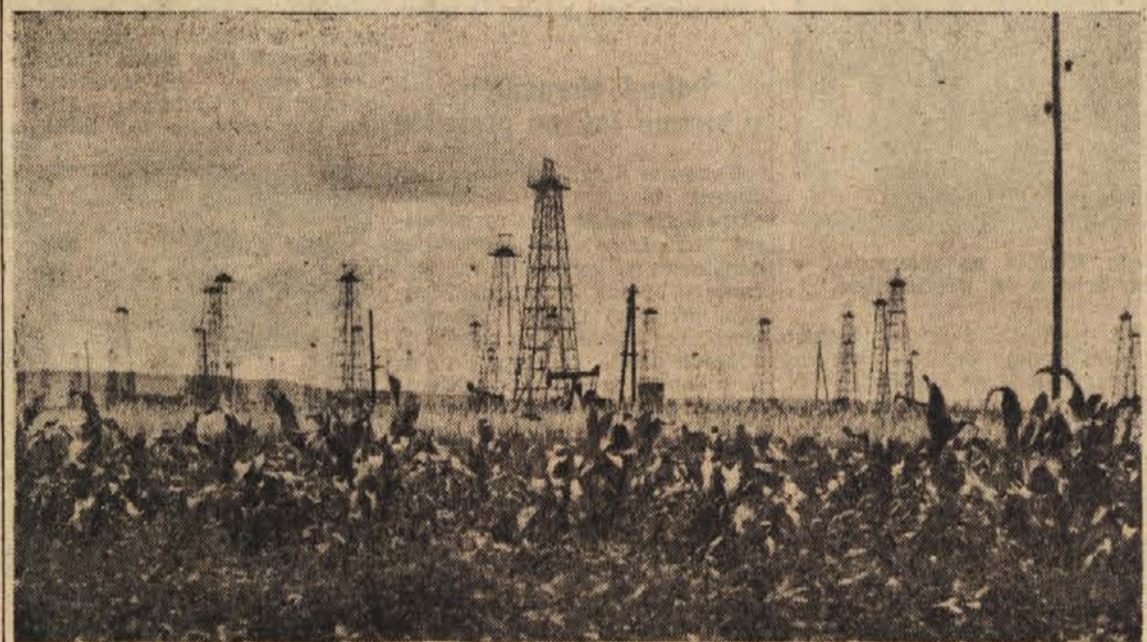
Potem se časnik dotakne vprašanja »posredne agresije« in piše:

»Mnogo se govori o »posredni agresiji«, da bi opravičili tisto, kar imenujemo golo intervencijo. »Posredna agresija« pa ni dokazana in je takšne narave, da jo lahko povežemo z nacionalizmom in v vsakim vzbujanjem nacionalizma. Obdolžitve o »posredni agresiji« potrjujejo samo poročila ameriške obveščevalne službe. Toda na podlagi tega, kar so nedavno objavili egiptovski časniki in kar je bilo pojasnjeno s fotografijami in dokumenti, bi lahko obdolžili ZDA posredne agresije proti arabskemu nacionalizmu in proti Združenim arabskim republikam, če ne tudi proti drugim arabskim državam. Trditve, da je bila intervencija upravičena na podlagi Eisenhowerjeve doktrine, niti članov ameriškega kongresa ni prepričala. Ne moremo trditi, da je šlo za oboroženo agresijo proti Libanonu iz »dežele pod kontrolo mednarodnega komunizma«. Možen je argument, da je bila intervencija upravičena na podlagi Mansfieldovega spreminjivega predloga k Eisenhowerjevi doktrini, toda tudi sam senator Mansfield je ovrgel to razlago. Obdolžitve o »posredni agresiji« se torej nanaša bolj na Združeno arabsko republiko predsednika Naserja, kakor na ZSSR. ZDA niso mogle vskladiti svojega razglašenega prijateljstva do ZAR s svojimi poskusi proti tej republiki.

Svet se ne zmeni dosti za to, kaj misli ali ne misli ameriški Kongres o sedanji predsednikovi akciji, zelo pa je zaskrbljen spričo enostranskih odločitev. ZDA so sprožile intervencijo in jo morajo kmalu zaustaviti. Intervencionizem skaterekoli strani je nekaj slabega in indijski narod ga bo kritiziral, obsodil in se mu upr, pa naj pride od katerekoli strani.«

Referendum

Pariz, 6. avg. (Reuter). Francoska vlada je danes sklenila, da bo 28. septembra referendum o novi francoski ustavi, ki ga je predlagal ministrski predsednik De Gaulle. Sklep o tem je vlada sprejela po dve uri trajajoči seji, ki ji je predsedoval De Gaulle.

Vrtalni stolpi in črpalke na področju »Mühlberg« ob češkoslovaški meji

(Od našega stalnega dopisnika)

Dunaj, začetek avgusta

Kadarkoli je govora o avstrijskih petrolejskih vrelcih, vedno omenjajo ime Zistersdorf. »Petrolejski vrelci pri Zistersdorfu« so prav tako znani kot na primer »rafinerija v Abadanu« ali pri nas »nafta iz Dolnje Lendave«.

Toda človek se v zaspanem spodnjeavstrijskem kraju Zistersdorfu zaman ozira po vrtalnih stolpih. Okrog in okrog se nudijo očem žitna polja in gozdovi. Nekaj kilometrov proti vzhodu se vije med travniki rečica March. Tam je češkoslovaška meja s svojimi stražnimi stolpi. V starodavni cerkvi, okrog katere se stiskajo enonadstropne hiše, še živi spomin na kralja Otokarja Přemisla, ki je leta 1268 nedaleč od tod izgubil bitko z Rudolfom Habsburškim in so ga v tej cerkvi položili na mrtvaški oder.

Tri tisoč prebivalcem tega kraja je neznan duh po nafti. Naziv »petrolejska polja pri Zistersdorfu« so si izmislili novinarji. To je bilo leta 1934, ko so v kraju Götting postavili prvi vrtalni stolp in so priredili v Zistersdorfu, kjer je bila edino primerna dvorana, prvo tiskovno konferenco. Tako avstrijski naftni vrelci niso dobili naziva po kraju, kjer so jih našli, marveč po kraju, v katerem so novice o najdbi sporočili javnosti.

Onadje je bila v Zistersdorfu spet tiskovna konferenca, zvezana z enodnevnim ogledom petrolejskih vrelcev. Pravi te dni se je vrnila iz Moskve avstrijska vladna delegacija, ki je dostajala v sovjetski vladi znižanje reparacijskih davkov v obliki nafte. S tem v zvezi so se razširile različne govorice in treba je bilo svetovno javnost seznaniti z dejanskim položajem v avstrijski naftni industriji.

Prva nafta, ki je pritekla iz zemlje na Spod-

OBISK NA AVSTRIJSKIH NAFTNIH POLJIH

850 vrtalnih stolpov

njem Avstrijskem, je bila izključno avstrijska last. Do 21. avgusta 1934, ko je začela delovati prva črpalka, se ni nihče zanimal za senzacionalna geološka poročila o ležiščih nafte ob robu nekdanjega Panonskega morja. Sele potem so se med Donavo in Karpatski prikazale trume tujih nakupovalcev; ti so za visoke cene grabili hektar za hektarjem dragocene zemlje, ki so se je polasčali veliki petrolejski koncerni. Na žitnih poljih, v gozdovih in vinogradih so čez noč zrastle stotine in stotine vrtalnih stolpov. V avstrijski petrolejski proizvodnji je zavladala angleški, nemški, švicarski in kanadski kapital. Se to, kar je bilo avstrijsko, je bilo avstrijsko samo na pol. Petdeset odstotkov delnic avstrijske petrolejske družbe je bilo namreč v rokah Švicarjev. Ko so Švicarji mesec dni pred nacistično okupacijo Avstrije prodali svoje delnice Hitlerjevi Nemčiji, ni nihče vedel, kakšne posledice bo imela ta transakcija za celotno avstrijsko gospodarstvo.

Po vojni so namreč sovjetske oblasti zaplenile vse nemško premoženje v Avstriji. In ker je bila zaradi švicarske kupčije polovica avstrijske nafte tudi pravno nemška last, so Sovjeti zaplenili tudi avstrijsko nafto. Tako je nastal leta 1955, ko je bilo treba podpisati državno pogodbo, prav grotesknen položaj: Avstrija je morala plačati odškodnino za »nemško imetje«, ki je bilo v resnici avstrijsko. Spretno računice sovjetskih strokovnjakov so dokazale, da je moč iz teh »nemških« petrolejskih vrelcev načrtati deset milijonov ton nafte. Avstrija se je morala

zavezati, da bo teh deset milijonov ton v desetih letih odplačala Sovjetski zvezi.

Sedanji položaj dela direktorjem ÖMV (Österreichische Mineralölverwaltung) sive lase in jim povzroča noči brez spanja.

Sovjetska uprava petrolejskih vrelcev je bila vse prej ko vzorna. Proizvodnja se je sicer zelo povečala, toda za organski razvoj in za nova vrtanja se ni nihče brigal. Ko so Avstrijci prevzeli svoje petrolejske vrelce, so morali najprej — znižati proizvodnjo. Do tedaj je bilo na enem samem bogatem najdišču po štiri, pet črpalk, na manj bogatih pa ni bilo niti ene. To je povzročilo nevarne spremembe v notranjosti zemlje. Skladi nafte so namreč med seboj povezani. Če nafto neenakomerno črpajo, nastanejo tokovi, ki jo lahko »odvedejo« v podzemlje, od koder ne bo nikoli več prišla na dan. Proizvodnja mora biti preračunana za več let vnaprej.

Nadalje je bilo treba vse naprave modernizirati. Na področju Matzen, kjer je na 16 kv. km 712 vrtin ali »sond«, so vrtalni stolpi izginili. Kolikor daleč sega oko, se neslišno premikajo samo črpalke — podobne majhnim puščavskim vodnjakom. Novi tehnični prijemi terjajo tudi nove pogoje: v zadnjih letih so zgradili stotine kilometrov novih cest. K vsaki črpalci se odcep-ljajo asfaltirani kraki.

Tretji problem avstrijske nafte so rafinerije. Doslej jih je bilo v Avstriji pet: Korneuburg, Schwechat, Moosbierbaum, Lobau in Vösendorf,

s skupno zmogljivostjo dva milijona ton na leto. Zadnji dve sta last Angležev in Američanov in ju bodo morali ob koncu tega leta vrniti prejšnjim lastnikom. Ostale tri so zastarele. Zato so začeli v dunajskem predmestju Schwechat graditi veliko centralno rafinerijo z zmogljivostjo 2,5 milijona ton, ki bo dograjena leta 1962 in bo veljala 550 milijonov šilingov. Posledice vseh teh del in načrtov so očitne: proizvodnja nafte se je zmanjšala od 3,6 milijona ton leta 1955 na 2,7 milijona ton in se bo prihodnje leto znižala na 2,5 milijona ton.

Veliko upanje avstrijskega gospodarstva je zemeljski plin. Menijo, da bo znalsla letošnja proizvodnja tega plina nad 1200 milijonov kub. m. Poglavitni problem so seveda plinovodi, ki jih zato pospešeno gradijo po vsej Avstriji. Najdlje so prišli na Štajerskem, skoraj do Gradca. Cevi za te plinovode dobavljajo tudi naša tovarna za brezživne cevi v Sisku.

Sporočilo iz Moskve, da je SZ pripravljena zmanjšati avstrijske reparacijske obveznosti na polovico, je torej navdalo voditelje avstrijske naftne industrije z velikim zadovoljstvom in priznavajo, da bi morali začeti uvažati, če ne bi bilo teh 500.000 ton sovjetske nafte.

Ob koncu naše zanimive poti po avstrijskih naftnih poljih smo napravili še izlet na češkoslovaško mejo. Ob vrtalnih stolpih stoje v dolgi vrsti daljnovidni stolpi za električno energijo, ki so jih zgradili Nemci med vojno. Povezali naj bi Avstrijo z okupiranimi področji na Poljskem. Zdaj stoje kot mrtva okostja, brez žic, brez smisla.

Tam onstran reke smo zagledali še stražne stolpe z žarometi, ki so otipavali mejo... Trojni stolpi, trojno znamenje našega časa.

Slavko Fras

PRED 12. AVGUSTOM — OBČINSKIM PRAZNIKOM VIDEM-KRŠKEGA

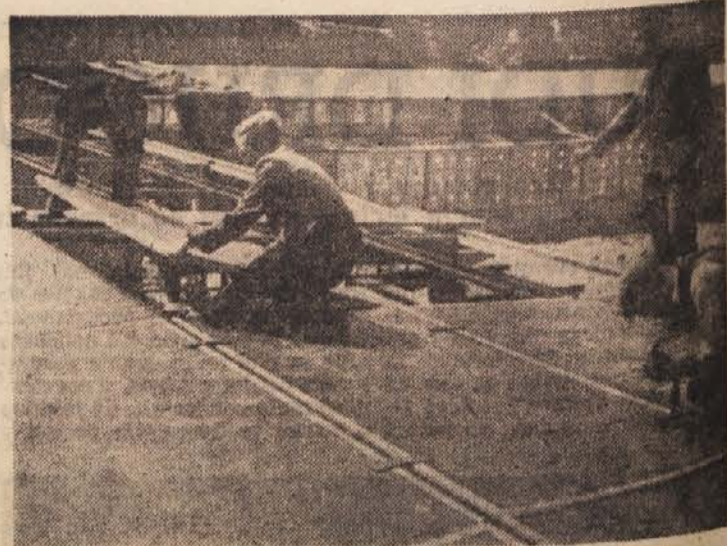
Skupna pot k blagostanju

Večja proizvodnja v industriji in kmetijstvu, prosvetljevanje ljudskih množic, skrb za njihove vsakodnevne potrebe, postavljanje temeljev socializma, vse to je združeno v vrstah Socialistične zveze — Pestrost življenja in njegovih dnevnih zahtev narekuje okvir dela organom delavskega in družbenega upravljanja v občini

Starodavnega Krškega in mladostnega, poleta polnega Vidma, ki ju spaja Sava že skoraj tri leta v eni občini, si brez tovarne celuloze in papirja dandanes ne more nihče več predstavljati. Pa vendar je minilo komaj dvajset kratkih let, ko je cerkljanski kaplan pregovoril kmete, da niso prodali zemlje za zgraditev hidrocentrale in ko so takratni obrtniki, vsi v strahu za košček kruha, preprečili zgraditev moderne tovarne obutve na Krškem polju. In komaj 21 let je poteklo, odkar se je ljubljanskemu industrialeu z zvijačo posrečilo odkupiti nekaj zemlje pri videmski postaji za tovarno celulozo. Nihče ne bi takrat verjel najbolj prepričljivo »preroku« in njegovim napovedim, da bosta celuloza in papir ob Savi kdaj preživljala 800 delavcev in nameščenec ter njihovih družin.

doseganje ciljev, ki jih v imenu državljanov kažete, razlagata in pomagata ustvarjati Socialistična zveza in Zveza komunistov. Večina svetov in komisij dobro dela; od tod tudi tako veliki uspehi, ki jih v kratkem članku ni moč niti vseh popisati, ki pa jih tako dobro občutijo vsi prebivalci občine Videm-Krško. Zlasti je pri tem pomembno, da podjetja skoraj nikjer več ne postavljajo problemov kot »mi« in »vi«, temveč dobro vedo, da je enotno gledanje na skupna vprašanja nadaljnje graditve življenjske ravni v občini pogoj uspeha in napredka.

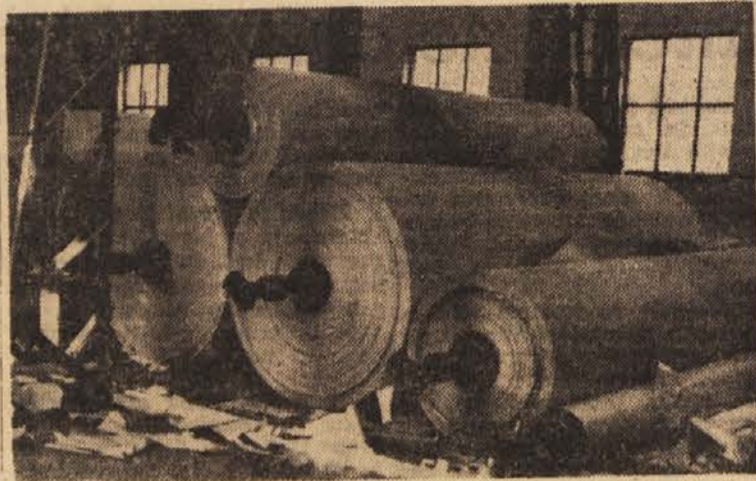
dni izseljenštva iz leta 1941; 12. avgusta, na občinski praznik, bodo letos že tretjič pregledali dosežene uspehe in si postavili nove naloge. Pot, ki je za njimi, je pomembna, čeprav tudi tu ni šlo brez težav in včasih tudi napak; cilji, ki so pred njimi, pa so dosegljivi in zares tako blizu, da bodo za njihovo uresničenje delali z veseljem in vedrim optimizmom, ki odlikuje prebivalce občine Videm-Krško. M.

Stramit je zelo primeren tudi za izdelavo nadstrešij. Seveda je takšno streho spričo vremenskih razmer vseeno potrebna prekritja še s strešno lepenco, s ploščevino ali s čim podobnim

Tovarna na Vidmu, velikan po obsegu in zmogljivosti — 28.000 ton roto papirja, 20.000 ton celuloze, 5 milijard dinarjev družbene bruto proizvodnje! — je zdaj dragocen objekt jugoslovanskega gospodarstva. Ni pomembna le zato, ker je vzgojila v rekordno kratkem času odlične kadre, ki dajejo na trg vedno kvalitetnejši papir (in bi dajali še boljšega, če se podjetje ne bi brezuspešno borilo za zadostne kredite nujno potrebne 6-mesečne zaloge lesa, zdaj pa mora delati z mesec dni »starim« lesom, polnim smole) in celulozo. Tovarna bo dvignila proizvodnjo za nadaljnjih 10.000 ton visoko vredne viskozne celuloze, pri čemer bo izkoriščala viške doleženjske bukovine, vse pogoje pa ima tudi za nov papirni stroj, saj bomo z letošnjimi 28.000 tonami roto papirja komaj pokrili glavne potrebe našega časniškega tiska (podjetja bi že letos potrebovala nekaj nad 34.000 ton roto papirja). Konec sedanje petletke bomo potrebovali v državi več kot 50 tisoč ton roto papirja in je takojšnja investicija za nov papirni stroj (s prehodom na uporabo vsaj 50 odstotkov lesovine iz listavcev) že zdaj predmet resnih razprav v zvezni industrijski zbornici. In še nismo povedali

strijski značaj Vidma močan vpliv na celotno usmerjenost občinske-

Po 100, 110 in celo 120 ton roto papirja na dan že naredijo papirničari v tovarni »Djuro Salaj« na Vidmu. 145 metrov dolg papirni stroj teče brez oddiha noč in dan, da bi kolektiv uresničil veliko nalogo: izdelati 28.000 ton časniškega papirja v tem letu. Uspehi zadnjih dveh mesecev obetajo, da bo izredna požrtvovalnost in prizadevnost mladega kolektiva uresničila proizvodni načrt, od katerega je odvisno redno izhajanje vseh naših glavnih časopisov.

ga ljudskega odbora. Zbor proizvajalcev krepko soodloča pri nadaljnjem razvoju občine (uspeh:

Kmetijstvo v teh naporih doslej še ni storilo zadostnega koraka naprej, a vse kaže, da se tudi tu lomijo stari nazori s potrebami po novem, naprednem, boljšem. Zgled združnega posestva »Matija Gubec« v Leskovcu in posestva Sremič prepričuje bolj kot vsaka beseda in predavanje.

Tako se prebivalci Vidma in Krškega (1. septembra bodo potekla tri leta, odkar so v združeni občini) z delom, velikim poletom in požrtvovanjem spominjajo prvih krških žrtev in težkih

Odhod ekspedicije v brezno Jazben preložen

Postojna, 6. avg. V ponedeljek zjutraj bi morala 36-članska ekspedicija Društva za raziskovanje jam »Luka Čuč« iz Postojne odpotovati na večdnevno raziskovanje v brezno Jazben na Banjščici pri Novi Gorici. Hidrometeorološka služba, ki v sklopu te odprave deluje že nekaj dni, pa je v soboto najavila poslabšanje vremena, zaradi česar je vodstvo odprave preložilo odhod za nedoločen čas.

V deževnem vremenu je v brezno Jazben izredno nevarno. Nekako v sredini tega brezna namreč priteče v jamo podzemni potok, ki v deževnem vremenu močno naraste in tako popolnoma zapre ozke, skalnate »sifone«, ki so edini možni dostop v nadaljnje stopnje brezna, razen tega pa je že sama besneča voda precejšnjo nevarnost za raziskovalce.

Ekspedicija se bo odpravila na pot, brž ko se bo vreme ustalilo.

Proizvodnja »STRAMITA« pomembna pridobitev za hitrejšo in cenejšo gradnjo stanovanj

- V aprilu prihodnjega leta bo predvidoma začela obratovati v ljubljanskem okraju prva naša tovarna za proizvodnjo stramita, lahkega gradbenega materiala iz slame — Ob letni proizvodnji 90.000 m² tega za nas novega gradbenega materiala bodo v našem gradbeništvu lahko uporabili v druge namene 3.900.000 kosov opeke

V vrsto lahkih gradbenih materialov sodi tudi stramit, ki so ga že pred dvajsetimi leti začeli izdelovati in uporabljati na Svedskem. Stramit izdelujejo iz slame, ki jo najprej omeščajo pod paro, potem stiskajo v stiskalnici, obrežejo in iz vseh strani oblepijo z lepenco. Na trg prihaja v obliki en meter širokih plošč različne debeline.

ZAKAJ TUDI PRI NAS STRAMIT?

Ob vse večji stanovanjski izgradnji smo se spričo splošnega pomanjkanja gradbenega materiala tudi pri nas odločili izdelovati stramit. Priprave za redno proizvodnjo je prevzel Zavod za raziskavo materiala in konstrukcij LRS. Potem je na 26. natečaju za izdelavo betonskih in drugih gradbenih elementov Jugoslovanska investicijska banka ljubljanskega okraja — kot investitor je nastopil OLO Ljubljana — 11. julija letos odobrila 25,9 milijona

Stramit sploh ne gori. Če pa že pride v stik z ognjem, samo pooglni na površju

dinarjev investicijskih sredstev za nakup potrebnih strojev in opreme za novo tovarno stramita, razen tega pa še 3.800.000 dinarjev za obratna sredstva.

LAHEK, NEGORLJIV, CENEN, ODLIČEN IZOLATOR...

Stramit je izredno lahek gradbeni material z odličnimi last-

nostmi. Je dober toplotni izolator, saj je komaj 5 cm debela stramitna plošča povsem enakovredna toplotni izolaciji 48,5 cm debelemu opečnemu zidu. Stramit ne gori, ampak le pooglni na površju. Čeprav je izdelan iz slame, ne vpija vlage, če pa ga zmočimo, se zelo hitro posuši. Odporen je proti mrčesu in mikrobov in je tudi zelo dober zvočni izolator. Navedena svojstva kažejo, da stramit lahko s pridom uporabljamo na pregradne stene v stanovanjih, kot zvočni in toplotni izolator in podobno.

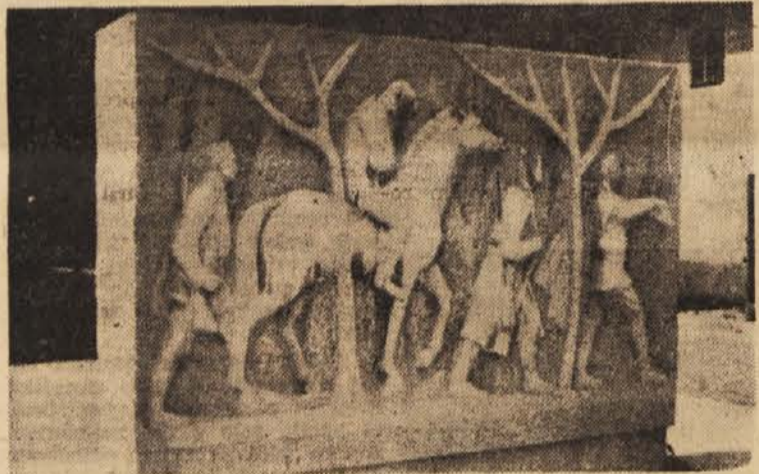
POLOVICO CENEJSI OD OPEKE

Uporaba stramita namesto opeke ima še druge prednosti. Predvsem je kvadratni meter stramitne pregrade za polovico cenejši od opečnatega zida. Vrh tega je moč na stramitne plošče nalepiti tapete, s čimer odpratek ometavanje, kakor tudi pleškanje zidu. Ker ob stiskanju slame v stramitne plošče niso potrebna nobena veziva ali polnila, je stramit tudi zelo cenen. Tako bo stal kvadratni meter 5 m debele stramitne plošče — takšno bo predvsem izdelovala nova tovarna — okrog 540 dinarjev. Letno produkcijo 90.000 kvadratnih metrov stramita bodo v našem gradbeništvu lahko nadomestili okrog 3.900.000 kosov opeke ali celoletno proizvodnjo ene izmed srednjevelikih opekarn. Slame za izdelavo stramita (razen stinski odpadni material) niso problem. Slame imamo dovolj. Zavod za raziskavo materiala in konstrukcij LRS pa proučuje tudi možnosti uporabe koruznice in konopljenega pezdirtja.

KJE BO NOVA TOVARNA?

Čeprav so sredstva za gradnjo prve domače tovarne stramita na razpolago, za zdaj še ni moč povedati, kje bo stala nova tovarna. Malo verjetno je, da bi poslovala povsem samostojno in zato proučujejo možnosti, da bi jo postavili kot poseben obrat ene izmed obstoječih opekarn ali tovarn gradbenega materiala. V postopku prihaja predvsem tovarna »Jazben« v Radečah pri Zidanem mostu ali pa bi novo tovarno postavili v najbližjo okolico Ljubljane. Stroj za izdelavo stramita so že naročili na Svedskem in bo prispel še pred koncem leta. Nova tovarna bi potem lahko začela obratovati v aprilu 1959.

Priprave za proizvodnjo domačega stramita spremljajo z velikim zanimanjem in nestrpnostjo po vsej državi. Najresnejši interesi so v Vojvodini, kjer so predvideli gradnjo podobne tovarne v Kikindi.

Relief akademskega kiparja Staneta Keržiča na spomeniku v Krškem, posvečen prvim krškim žrtvam in izseljeništvu

vsega: tovarna bi lahko iz zdaj brez koristi odtekajočih lužin naredila na dan do 7 ton krmilnega kvasa (čistih beljakovin) in še bi prihranila pri njegovi proizvodnji na leto do 30.000 ton premogal Skratka, moderen kombinat evropskega imena.

O tovarni in njenih načrtih pa smo s tem povedali komaj delček vsega, kar je z občino Videm-Krško, njenimi uspehi v zadnjih 3 letih, načrti in prizadevanji najtesneje povezano. Je namreč prijetno zapisati, da ima indu-

strast kovinske zadruge, Elektro Videm-Krško, tiskarne, tovarne čokolade, papirne konfekcije itd.). Delo svetov in komisij pri OLO vključujeta oba zbora občine z interesi delavskih svetov v podjetjih. Uspeh: skupni napor in skupna sredstva za nova stanovanja, trgovine, vodovod, kanalizacijo, promet, elektrifikacijo (prihodnje leto bodo dobile elektriko še zadnje vasi v občini) in različna druga komunalna dela, po katerih radi merimo življenjsko raven kakega kraja ali pokrajine. Občina pri tem ni ne »sposveljnik«, ne arbiter, temveč živ organ povezovanja skupnih koristi in vsklajevanja načrtov, naporov in materialne osnove za

Hotel in restavracija »Sremič« na Vidmu, najmodernejši gostišče v Spodnjem Posavju; v hotelu je 60 postelj in kvalitetna kuhinja

Nova trgovinska ladja

Split, 6. avg. (Tanjug). Naše trgovinsko ladjeve dobi te dni 3740-tonsko motorno ladjo »Zenica«, ki je doslej plula pod švedsko zastavo z imenom »Ilheos«. Ladjo je od švedskih lastnikov kupilo splitsko brodarstvo podjetje »Jadranska slobodna plovdba«. »Zenica« pluje odaj iz Montreala proti Jadranskemu morju. Vključili jo bodo v stalno linijsko službo, ki jo opravlja splitsko brodarstvo podjetje med Sredozemskim morjem in Perzijskim zalivom. Ladjo »Zenica« so zgradili leta 1952 na Svedskem, opremljena je sodobno za vse vrste tovora, vozi pa s hitrostjo 15,5 morskih milj. Ladja ima ventilatorske naprave v vseh skladiščih in najsodobnejše navigacijske instrumente.

Trikrat HO-RUK za Nestlovo brigado

Zdaj bodo na domačih deloviščih vnašali v svoje delo prav tolikšno prizadevnost kot na avto cesti, ki jim je dala visoko priznanje: naziv sedemkratne udarne brigade in s tem sloves doslej najboljše slovenske mladinske delovne brigade

V spominu mi je ostal odhod II. trboveljske mladinske delovne brigade »Tone- ta Okrogarja-Nestla« na gradnjo avto ceste. Mladi zagorski rudarji so stali v gručah in prešeren živčevje je vel med njimi. Vprašanja so prehitela eno za drugim in vsa so se zlivala v osrednje: kako neki bo na cesti? Bomo dosegli normo? Nekdo se je spomnil: — Nestl je bil heroj, mi moramo postati udarniki! Mladi obrabi so se zresnili, kajti v izrečni besedi so menda čutili vso težino in odgovornost svoje naloge. Takrat se je nehote sleherni pri sebi zavezal resnično doprinesiti vse sile za ime udarne brigade.

Prejšnji terek so se vrnili. Od prvega do zadnjega močno ožgani od poletnega sonca, strumnih korakov s svojo zastavo na čelu kolone. Množica Zagorčanov jih je radostno dočakala in trikratni HO-RUK jim je zadonel v pozdrav. Kasneje, ko so dobili voljno, so pripovedovali svoja doži-

vetja prijateljem in znancem, sam pa sem čez nekaj dni poiskal nekaj Nestlovcov, ki so mi v pravem brigadirskem žargonu izluščili iz svojega bogatega življenja lepa in nepozabna doživetja. Kajpada so najbolj ponosni, ker nosijo ime sedemkratne udarne brigade, Ivan, mlad rudar, pred odhodom na cesto je prestal knapovsko preizkušnjo, je naravnost udaril: — Imeli smo hudičevo delo, tam doli pri Sentjerneju, prestajati smo morali hude nalive in vročino, spoprijeli smo se celo z ognjem v vasi in dokazali, koliko zmerno. — In največje doživetje? sem bil radoveden. — Prehodna zastava Glavnega štaba mladinskih brigad in dan, ko smo postali sedmič udarni, vmes 58 lepih brigadirskih dni in večerov — se je po vojaško odrezal Ivan in mi pomenljivo pomežiknil. Tudi Marjan je imel pripravljene podobne odgovore. Hvaležen je zlasti zagorskim mladincem in predstavnikom oblasti,

občinskega komiteja ZK in podjetij in celo ženam, ki so jih obiskali pri delu. To jim je veliko pomenilo, saj so čutili vso skrb občanov za svoje življenje in počutje na akciji. Vsakega obiska so se silno razveselili. Sekretar komiteja je celo delal med njimi, zvečer pa so se z njim pomenkovali o vseh tistih težavah, ki so jih morali prenašati na svojih mladih ramenih. Skratka: brigada je imela stalno in prisrčno vez z domačim krajem, prav tako trboveljski brigadirji s svojimi iz Trbovelj.

In zdaj? Nekoliko predaha, nato pa na delo. Tone bo znova poprijel za kramp v kisoški jami in njegovi prijatelji z njimi. Dogovorili se bodo za brigadirski način dela na odkopih. Pomagali bodo pri gradnji komunalnih objektov, naj vidijo Zagorjani, da so pripravljeni pomagati vsepovsod, kjer je potrebno. V jeseni pa se bodo sešli s trboveljskimi tovariši in komandant Zdravko bo spet poklical k sebi komandirje čet in jim dal povelja.

Prihodnje leto hočejo ponoviti letošnjo akcijo, in kajpak spet prisluziti ime vsaj sedemkratne udarne brigade, da bo lahko komandant napravil rdečo črto v svoj dnevnik...

REVIIJA DELA in napredka v Zagorju

V soboto, 2. avgusta so v Zagorju odprli Gospodarsko razstavo, ki prikazuje razvoj Zagorja v zadnjih šestih letih. Zagorska podjetja so v poslopiju topliše osemletne šole lepo uredila razstavni prostor. Med razstavljenimi izdelki so zlasti tovarna kešerka obrabovata leta 1950 in je do leta 1954 životarila ter je že kazalo, da bo propadla. Novo vozstvo pa je napravilo nov proizvodni načrt, ki je bil osnovan na proizvodnji elektro porcelana. Ze v prvem letu se je ob bilancu dokazalo, da ima 28 in pol milijona dohodkov. V »Keramiki« izdelujejo 180 vrst elektro porcelana, ki ga prodajajo v Avstrijo in na Poljsko. Kot dokaz, kako se je podjetje razširilo, naj bo tudi številka: ob začetku je bilo v njem zaposlenih 8 ljudi, zdaj pa jih dela 174. Podjetje ima že lastno električno, 5 peči in letno izdelava 500 ton elektro materiala.

S svojimi izdelki se ponaša na razstavi tudi tovarna konfekcija »Sava«. Izdelki so lični in kakovostni ter se lahko kosajo z izdelki priznanih tovarn perila in konfekcije. V podjetju je zdaj zaposlenih 200 ljudi, predvidevajo pa, da bo letošnji promet znašal 900 milijonov dinarjev.

Med razstavljenci se podjetji moramo omeniti tudi obrat »Varnost«, ki izdeluje v glavnem janske naglavne svetilke, ki smo jih doslej uvažali. Razen tega izdelujejo janske ventilatorje, signalne naprave, stikala in

drugo. Prvotno je obrat deloval v sklopu rudnika, dandanes pa je to samostojno podjetje, ki že proizvaja v taki množini, da lahko zadosti potrebam vseh jugoslovanskih rudnikov. Napak bi storili, če ne bi omenili industrije gradbenega materiala. Gradnik na razstavi kaže, kako nenehno je rastla proizvodnja apna. Najnovejši izdelek podjetja pa je zidna betonska opeka, s katero se bo gradnja občutno pocenila.

Na razstavišči se odlikujejo tudi zagorski obrtniki, ki s svojimi izdelki dokazujejo, da ne bodo več med zadnjimi v razvijajočem se gospodarstvu Zagorja. Razstava bo odprta do 10. avgusta. Organizatorjem razstave naj velja vsa pohvala, zlasti še zato, ker so z nizko vstopnino omogočili, da si jo vsak Zagorčan lahko ogleda. —ar.

Proizvodnja kokte tuči v Novem mestu

Zadržna mlekarina v Novem mestu je začela v ponedeljek poslovno proizvodnjo kokte, osvetožučo pijačo iz sirupa in sifona po licenci znanege podjetja »Slovenija vino« iz Ljubljane. Prvi poskusi potrjujejo predvidevanja, da bo s polavtomatskimi stroji, ki jih je podjetje nabavilo iz Italije, mogoče izdelovati pijačo odličnega okusa, zmerno cene in v prikladni embalaži. V soboto dopoldne bodo novi obrat živilske industrije v mlekarini slovesno odprli. Na dan bodo napolnili 14.000 steklenic kokte.

Mlekarina dobavlja mladinskim delovnim brigadam na avto cesto zadnje tedne tudi pripravljeno kavo in tako razširja svoje delovanje.

KULTURNI OBZORNİK

Anton Ingolič. Kje ste Lamutovi?

Prijatelji Ingoličevega peresa bodo prav gotovo lepo sprejeli pisateljevo najnovejše delo, roman »Kje ste, Lamutovi?«. Iz beleške na štitem očitku vzemo, da je s to knjigo Ingolič proslavil majhen jubilej, pravzaprav dvojni: roman je namreč njegova petindvajseta knjiga, napisana ob srečanju z Abrahamom. K temu velja še pripomniti, da je knjiga doslej najboljši Ingoličev tekst.

Pisateljska osebnost Antona Ingoliča je že formirana in njegova pot že znana: obojemu je ostal zvest tudi v tej knjigi. Vendar moram še takoj na začetku poudariti: v nekem smislu novi Ingoličev roman preseneča bralca. Po obrtni plati je nedvomno najbolj dodelana knjiga v pojavnem, morda celo v celotnem Ingoličevem pisateljskem opusu. Stilno je delo dokaj čisto, vsebinsko zanimivo. To poslednje v prvi vrsti.

Ingolič je tokrat posegel v svet, ki je doslej pritegnil le malokateroga slovenskega pisatelja in se je z njim ukvarjalo v glavnem le časnikarstvo: v življenju rudarjev, točneje slovenskih rudarjev izseljenec. Ingolič je skušal temu svetu dati ustrezno umetniško podobo.

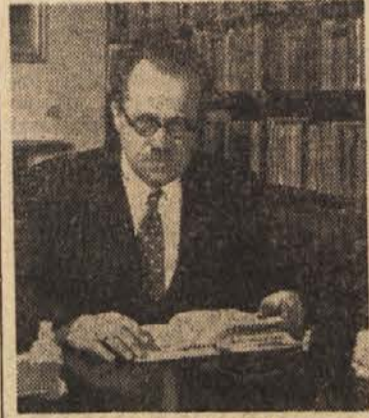
Čas dogajanja romana: razdobje med obema vojnama, ki se razpletata v letih zadnje svetovne vojne in seže v prve mesece po osvoboditvi. Kraj: Slovenija, Avstrija, nemška Westfalija, Francija, Hrvaško Primorje v zadnjih dveh vojnah in v prvih dneh svobode spet Slovenija in ponovno Francija, kjer mnogo slovenskih izseljencev ne zna, ne more ali si ne upa poiskati tako dolgo sanjane poti v domovino.

Pisatelj je sledil poti slovenske kočarske družine, ki jo nujna vsakdanjega življenja požene v svet, najprej očeta, potem sina, za njima pa priromajo še tisti, ki naj bi jima na tujem ustvarili prijetnost domačega ognjišča: žena in mati, otroci oziroma bratje in sestre. To so Lamutovi. Pred njimi so na tujem pogladi korenine, a se niso mogli udomastiti njihovih sorodniki in znanci, sorodniki in znanci prihajajo tudi za njimi. Množe se in širijo, vedno več jih je in vedno močnejši so, hkrati pa se kot razvejana reka izgublajo in bledijo, med seboj odtujujejo in nehajo sanjati o domačem kraju ali pa jim usodne okoliščine te sanje nasilno preprečujejo.

Ingolič je ta cirkulus viciozus slovenskega izseljenstva poživljal in zapletel z dokaj nevskandjalnim, mestoma tudi malce neverjetnim notranje družinskimi peripetijami, z rahlo tragičnimi, a razgibanimi ljubezskimi in seksualnimi zapletmi in razpleti, na katere mečejo svojo usodno svetlobo in senco prav tako neurejene in spreminjaste gospodarske in politične razmere tega nemirnega obdobja, skratka: gradnja Ingoličevega teksta je dovolj zapletena, da človek knjigo z zanimanjem prebere. Prav zaradi te vsebinske zapletenosti in številnih križajočih se človeških usod je knjiga pregledna po vsebinsko jedro romana, zato se temu odrekam, ker bi delal pisatelju in delu silo. Naj nam tega zapisem, da je pisatelj znal najti posrečeno ravnotežje med zunanjo in splošno proble-

matiko slovenskega izseljenstva in intimnim doživljanjem junakov, ki jih je pisatelj spremljal na tej poti.

Branje Lamutovih pa vzbuja v bralcu tudi nekatere občutke, ki po svojem značaju presega okvir Ingoličevega pisanja in se mi zde zanimivi za večino naših proznih tekstov, ki segajo s svojo tematiko v tako imenovano polpreteklost. Gre namreč za svojevrsten odnos do umetnosti oziroma do življenja, ki naj ga besedna umetnost upodobi. Naslednje vrstice veljajo seveda samo tedaj, če od knjige pričakujemo kaj več kot samo zanimivost in več kot samo tolikokrat omenjeno

Anton Ingolič

in skoraj prav tolikokrat napačno pojmovano »verno podobo časa«.

Konkretno: Ingoličev roman »Kje ste, Lamutovi?« naj bi bil kritična umetniška podoba dela našega izseljenstva med obema vojnama. V formalnem pogledu pisatelju ni kaj očitati, nasprotno: čuti da, da je vse njegovo delo trdno zasnovano — vsaj v temeljnih potezah — na resničnih dejstvih, predvsem pa da je jasno vidno v realnem svetu, v objektivnih razmerah. Opis gospodarskih, političnih in sploh družbenih silnic in razmer je točen in prepričljiv in vendar delu nekaj manjka, nekaj, kar bi ga dvignilo nad stereotipno »verno podobo časa« in kar bi goči fabulistični zanimivosti dalo pekat dobesedno pojmovane upodobitve življenja. Pisatelj v svojem ro-

manu namreč ni odkril nič globljega, nič doslej še neznanega, skratka nič takega, kar ni že odkrila naša vsakodnevna žurnalistika, kar ni obravnavala naša gospodarska in socialna politika. Z drugimi besedami: vse, kar ni fabula v ožjem smislu, je bilo že tu, pisatelj si je samo po potrebi izposojal, da je svojo pripoved spravil v določen, zgodbi primeren družbeni okvir. Nič ustvarjalnega namreč ni, če pisatelj danes — več kot desetletje po zadnji svetovni vojni — »zna« zgodovinsko in politično opredeliti Hitlerizem, nič revolucionarnega ni, če danes »v pravi luči« prikazuje predvojne delničarje in izkoriščevalce, ko je bilo o tem že toliko napisanega in povedanega, da bi do takih odkritij in ugotovitev mogel priti sleherni naš politizbrazenec, ki vsaj ob nedeljah prebira časopise in poslušar radio. Pisatelj, če naj bo njegovo delo res umetniška podoba časa, pa mora pogledati globlje, odkriti in upodobiti tisto, kar niso in ne morejo odkriti razne družbene vede in dnevna žurnalistika.

Literatura je umetnost, umetnost pa je ustvarjanje. Zatorej nam mora sleherno upodabljanje tako imenovane preteklosti in polpreteklosti odkriti nekaj novega ali pa vsaj prodreti globlje v že znano. Prav tega pa v Ingoličevem romanu ni, vsaj v zadostni meri ne, te pomanjkljivosti se zavemo že med branjem sicer zanimivo pisane knjige, vsekakor pa ko jo odložimo in iščemo v Lamutovih kaj več kot samo fabulistično zanimivost in stereotipno »podobo časa«, ko iščemo v njej globljih, trajnejših umetniških vrednot.

Sicer pa so to misli, ki — kot rečeno — delno uhajajo iz okvira Ingoličevega romana, zabeležili pa sem jih, ker sem se z njimi ponovno srečal prav ob branju te knjige in veljajo tudi zanjo kakor za večino naše sodobne proze, ki seveda pozna tudi izjeme (Miško Kranjec, Juš Kozak in še kateri), proze, ki sega s svojo tematiko v našo polpreteklost in preteklost, torej v čas, ki je zgodovinsko bolj ali manj že raziskan in opredeljen.

Ciril Zlobec

Dubrovniško poletje

Dubrovniške poletne igre, velika jugoslovanska kulturno-umetniška manifestacija, so se naglne čez polovico. Vse prireditve so pod pokroviteljstvom predsednika republike tovariša Tita, ki je bil letos, z drugimi visokimi osebnostmi našega političnega in javnega življenja, navzoč pri otvoritvi iger dne 1. julija. Starinski ceremonial iz časov dubrovniške republike, s katerim se vsako leto začne festival, je dal tudi letos začetku festivala praznično vzdušje. Devet dubrovniških poletne igre so letos v znamenju proslav 450-letnice velikega komediografa Marina Držića.

V proslavo Marina Držića so letos v festivalski program uvrstili več njegovih del. V slikovitem srednjeveškem ambijantu vrta Glasbene šole iz Dubrovniške Narodno gledališke uprizoritve zelo uspešno njegovo kome-

dijo »Skup«. V atriju Knežjeva dvorca je bil poseben večer posvećen Marina Držiću, predaval pa je režiser dr. Branko Gavella. Jugoslovanski dramski gledališče iz Beograda in Narodni divadlo iz Prage sta v režiji Bojana Stupice uprizorila »Dunda Maroja«. Gledališče Ca'Foscari iz Benet pa po prikazalo »Novelo od Stanca« in »Tripte de Utolče« v režiji Giovannija Polija.

V prvi polovici julija je bil program dubrovniških iger izpolnjen večinoma z glasbenimi prireditvami, solističnimi koncerti doma in tujih umetnikov. Na velikem trgu pred katedralo je bil koncert zborov in orkestra radia Beograd v letnem gledališču pa je nastopil tudi ansambel narodnih pesmi in plesov »Kelo«. Vse prireditve so bile deležne velikega občinstva domačin in tujih gostov.

V drugi polovici julija je bilo prav tako več zanimivih prireditev, od katerih je treba zlasti omeniti dva koncerta zagrebške filharmonije in nastop ameriškega baleta, ki gostuje to poletje v Evropi. Med člani tega znaneza ameriškega baletnega ansambela je nekaj slovitih umetnikov. Nastopil je tudi ameriški ženski zbor »Smith College«.

Omenili smo uspešno izvedbo komedije »Skup«. Dubrovnik je letos pridobil še eno novo poletno gledališče v sredušču starega, z zidovino obdanega mesta. Sedanji park Glasbene šole, zelen kotiček sredi temnovesega kamenja, lahko sprejme kakih 500 gledalcev.

Dubrovniška znanstvena knjižnica priteka v okviru poletnih iger že več let razstave različnih dokumentov iz zgodovine Dubrovnika. Letos je priredila veliko razstavo o Marinu Držiću. Razstava obseva najstarejšo ohranjeno izdajo Držićevih del iz začetka 17. stoletja in novejši izdaje iz naših in tujih jezikov. Zanimivo in obsežno je dokumentarno gradivo o raznih uprizoritvah Držićevih del.

Dubrovnik je s svojimi igrami prodril v svet, njegovo ime se omenja med svetovnimi festivali. Shajališče turistov in umetnikov bo vedno bolj pritegovalo nove in nove goste. Tudi letošnji festival ki bo trajal do konca meseca avgusta, pomeni novo afirmacijo Dubrovnika kot festivalskega mesta.

AMERIKANEC NA DVORU KRALJA ARTHURA

Točen naslov: Yankée na dvoru kralja Arthura. Ameriški barvni film, s poudarkom na ameriški. Film seveda ni v nobeni zvezi s kakršnim koli poskusom realizacije znamenite legende o kralju Arturu in vitezih okoliže mize. Režiser in scenarist itih pretenzij nista imela nasprotno: iz znamenite pesniške legende iz zgodnjega srednjega veka sta se rahlo ponorečevala, oziroma prikrojila sta jo sodobnemu ameriškemu gledalcu v zabavo. Če naj filmu damo kolikor toliko veljavno oznako, mu bomo še najbližje, če zapisemo, da je to dokaj uspešen, čeprav ne preveč tenkočutna parodija na viteštvo, na njegovo bahsko moč in slavo.

Parodija je blaga in nevelična, pa tudi nezahvatna: ustvarjalci filma so na dvor kralja Arthura postavili simpatičnega in dobrodušnega Amerikanca iz začetka našega stoletja, mehanika izumtelja, ki ga igra Bing Crosby, in parodija, pa tudi humor in zabava, je na platno: sredeče dvoh kultur in dvoh mentalitet, ki ju loči razdobje 1300 let. Film je prav primeren za vroče poletne dni.

RIO PRESENEČENJE V NEDELJO!

Osem dni bo trajalo praznovanje

Sicer vedno razgibani industrijski Trzin je v praznični obleki. Praznovanje se je začelo preteklo soboto z otvoritvijo novoizgrajene trgovske hiše v največjem tržiskem delavskem naselju, na Ravnah. Najsodobneje urejeni poslovnih prostorov, trgovine, mesarije, pekarnice, mlekarne in gostilne v tej stavbi, dovršitev elektrifikacije vasi Visoče in Hudi graben ter začetno novoizgrajen stanovanjski kompleks naprave dokazujejo skrb občinskega ljudskega odbora za napredek občine.

Slavnostna seja občinskega ljudskega odbora, polaganje vencev na grobišča padlih borcev NOV, veliko zborovanje na prostem in povorka ter disko po najboljši strani česti Evrope, na Ljubeli, so izpolnile program praznovanja zadnjih dni, medtem ko se bodo vse do prihodnje nedelje vsak dan vrstile številne kulturne in tekmovalne prireditve z udeležbo Zveze borcev, tekočnega društva Partizan, KP Svoboda, Strelske družine, tabornikov, planincev, športnikov in članov, katerih telesa so vsako leto najbolj prisrčne in pozdravljene.

Praznovanje bo zaključeno v nedeljo s planinsko razstavo in razvijanjem prapora Planinskega društva Trzin. V priliki 50-letnice obtoja tega društva, v tednu praznovanja se bodo Trzinčani spominjali obliki, ki so s svojo krvjo omogočili praznovanje v svobodni Jugoslaviji.

V. J.

Na poljih, kjer so sončnice

Ob robovih njiv in vrtoev zorijo sončnice. Zivorenene so v pripeki podobne malim soncem med zelenjem. V ptujski okolici so brez reda posejane vseprek po poljih med fižolom, med bučami in koruzo. Kmetije se ne zanimajo zanje. Sadijo jih pač zato, da nekaj raste, da gospodinje kuhajo iz listja krmo za svinje in da jeseni naluščijo nekaj semena, ki ga zamenjajo v zadrugi za olje, ravno toliko kot ga potrebujejo za domačo porabo. Samostojno gojijo sončnice le tu in tam, zato strnjene nasadov ni videti.

Vendar je tudi sončnicam v perspektivnem načrtu razvoja kmetijstva v ptujski občini določena pomembna vloga. Seveda bo

treba sončnice gojiti kot samostojen pridelek in to besarabske sorte, ki imajo malo listja in velike glave. Ta sorta je selekcionirana in se najbolje obnese, saj da ob pravilni obdelavi tudi do 2000 kilogramov semenja na hektar. Sončnice zahtevajo kot vsi drugi prideški določeno nego in obdelovanje, šele potem se trud povrne. Zemljo, kjer rastejo, je treba obilno gnojiti, ker jo ta rastlina zelo črpa.

V prihodnjih letih bodo kmetije teži važni industrijski rastlini gotovo posvetili več pozornosti in sončnice ne bodo samo postranski posevek na njih, temveč donosna kultura, katero bo vredno gojiti na večjih površinah. —mr

Sončnice na Dravskem polju

Od vsepravso d

V Zirovnici so praznovali lep gospodarski uspeh

V nedeljo dopoldne so praznovali v Zirovnici v okviru prireditev v počastitev jesenskega občinskega praznika velik gospodarski uspeh. Svojem namenu so izročili novodograjeni vodovod in novoizgrajeno šolsko polje. Številne navzoče in goste je najprej pozdravil predsednik gradbenega odbora tov. Prejnar, ki je orisal težave in tudi uspehe okoli gradnje vodovoda in šole. Vodovod kot šola je nato izročil svojem namenu predstnik ODBO Jesenice tov. Treven, ki je hitri uspeh ob dograditvi dveh važnih gospodarskih objektov. Predsedniku Trevenu so se zahvalili pionirji in mu občudljivo da bodo v novi šoli najboljši učenci. Vodovod, ki se ga začel graditi leta 1952 in katerega stroški so znašali okoli 70 milijonov dinarjev, kot tudi novo šolsko poslopje in katerega stroški so znašali okoli 75 milijonov dinarjev, bosta velikega pomena za prebivalstvo Zirovnice, Zabrznice, Breznice, Vrbe in okoliških vasi, ki je bilo doslej brez vodovoda in katerih otroci so se delno šolali v prostorih nekoga hleva. Med gosti, ki so prisostvovali svečani izročitvi vodovoda in šole svojem namenu, je bil tudi predsednik sveta za prosveto LRS tov. Vlado Majhen.

Most med naseljema Otok in Lisce

Nekdanji Kapucinski most, ki je nekoč služil kot edina cestna komunikacija na cesti proti Laškemu, bodo znova postavili čez Savinjo, in sicer v Liscah. Lesen most bo postavljen na železobetonske opornike ter bo moč kdaj pozneje leseno konstrukcijo zamenjati z železno ali kako drugo ustrežno konstrukcijo. Most bo povezoval novo mestno četrt Otok s posejimi tudi na desnem bregu Savinje, to je v Liscah gradbeno dejavnost močno razmahnila. Tu bodo zidali predvsem individualne hiše, za kar je kraj še zlasti primeren. Pripravljalna dela za nov most so že v teku.

Piva tudi v Konjicah primanjkuje

Konjiški ljubitelji piva, pa tudi ostali, ki si radi v vročih dneh privoščijo hladno in osvetožučo pijačo, so večkrat dokaj nejevoljni, ko jim v gostinah ne morejo postreči s pivom. V gostinah se namreč dobi le v manjših količinah, ki zadostuje komaj za en dan, nato pa nekaj dni nič več. Sicer v gostinah skušajo to zadevo rešiti na vse načine, toda vzhitemu pivu ne dobe za krite najbolj nujni potreb v času največje vročine. Povedi še to, da ga dobe več, kakor hitro nastopi hladno vreme, kar pa seveda ne pomaga dosti. Morda bi bilo

Konjiški mladinci v brigadi

iz konjiške občine je šlo nedavno v mladinske delovne brigade na gradnjo avto ceste Ljubljana-Zagreb kakih 25 mladincev in mladink. Med njimi je nekaj vajencev in študentov, ostali pa so iz vrst kmečkih mladine. V brigadi bodo ves mesece.

Zeleni tuf za dolarje

V Gorenju pri Mozirju je kamnolom, kjer lomijo takomenovani zeleni tuf — kamen zelenkaste barve, ki je zlasti prikladen za zunanje in notranje obloge fasad. Bloke zelenega tufa iz Gorenja tudi izvažajo, in sicer po 53 dolarjev za kubni meter.

IZ KINEMATOGRAFSKIH DVORAN DVE FILMSKI BIOGRAFIJI

Film »Simfonija ljubezni«, v režiji Glauca Pellegrinija, sodi v zvrst filmskih biografij, ki je zelo priljubljena tema mnogih režiserjev in producentov. Tokrat so italijanske filmske producente zamakala nepozabna dela Franca Schuberta. Življenjska pot tega velikega človeka, ki mu je bila tako kratko odmerjena, je skonstruiral scenarist iz ljubezskih trik med plemenito in preprosto Terzo, ki je bila Schubertu do kraja vdana, in ljubko, a po svojem družbenem položaju nedosegljivo plemkinjo Karolino. Ta romantična ljubezna mladega komponista, ki šele začenja svojo življenjsko pot in je njegovo ime še nepoznano, mu daje moč, a ga na kraju tudi stre.

Režiser je iz drobnih, čisto vsakdanjih dogodkov uspešno ustvaril bolj ali manj enotno podobo človeka, čeprav v določenih trenutkih ni bil sleden pri Mozartovih karakternih lastnostih in značilnostih. Igralec Oskar Werner je v svoji igri prepričljiv, čeprav po zunanosti malce preveč oddaljen od svojega ideala. Zati po se je pravno bistvo — življenjsko ustvarjalno delo skladatelja Mozarta v romantičnih, pretirano osladnih in sentimentalnih prizorih, kijub dobri glasbeni izvedbi — izgubljen in film gledalca ne zadovolji.

SKRIVNOST DVEH OCEANOV

Sovjetski producenti se tokrat po motivih Jules Vernovskih pustolovčin skušali z nekaterimi spretnimi prijemi in zanimivimi posnetki prikazati razvoj tehnike tudi v svoji domovini. V vsebinsko zgodbo o najnovejšem tipu podmornice, ki služi predvsem v znanstvene namene in raziskave, so vpletli še delovanje tujih vohunov. S tem so ustvarili v filmu, zlasti v njegovem drugem delu izredno napetost in dinamiko. Bogati in zanimivi posnetki življenja v morju in posebno še v fantastično urejeni podmornici, ki s svojo tehnologijo, potapljaškimi pripravami in raziskovalnimi aparati, zlasti pa s obrambnimi sredstvi, prehajajo v fantastičnost, ki pa pri sedanjem razvoju znanosti in tehnike ni bližnji

Neuspeh v Ljubljani — po vsej Sloveniji navdušenje

Cirkus variete je navdušil občinstvo po vseh slovenskih krajih — Izboljšan spored in pestrost sta postala najboljša reklama

Cirkus variete, ki je pred nekaj meseci gostoval v Ljubljani in doživljal skoraj popoln neuspeh, saj ni vzbudil nobenega zanimanja, gostuje že nekaj mesecev po drugih slovenskih mestih in večjih industrijskih krajih. Cirkus variete ne pozna bučno slovesno znanih cirkusov, v katerih je po vsej Sloveniji razeni v Ljubljani, ki navdušilo občinstvo. Namesto praznih sedežev v Ljubljani, so imeli v Trbovljah, Ptuj, Celju, Mariboru in drugod prepolne sedeže. Zanimanje pa še zmeraj raste.

Nezadovoljni program ki so ga v Ljubljani nudili gledalci v podpirju utri za dokaj visoko ceno, so nadomestili k dveurnim dopolnitvam in seveda tudi izboljšanim programom, ki mora navdušiti še take kritične gledalce.

Skoraj vsa spretnosti, ki jih počakajo nastopajoči v tem varietej, je sicer večina gledalcev že videla, vendar je kljub temu navdušena nad

pestrostjo in popolnostjo posameznih točk. Posebno maia Silvana Fedas, ki z različnimi zvonicmi zaigra nekaj priljubljenih popevk, je deležna navdušenega odobravanja občinstva. Parterna skrobatica kakor tudi čarodej in fakir pritegnejo gledalca, saj so presenečljivo spretni. Zato ni čudno, da je cirkus variete povsod nabit poln, saj gledalci sami delajo zanj najboljšo reklamo.

Podaljšani program, ki so ga seveda tudi temeljito izboljšali, za svojo turnejo po slovenskih mestih, kakor tudi nizke cene, vabijo gledalce tudi iz oddaljenih krajev. Organizatorji Cirkus variete se pozabljajo, da je Ljubljana morda izmed vseh slovenskih krajev najbolj kritična, in so prišli v Ljubljano nepripravljeni, s kratkim, za ljubljanske premalokvalitetnim programom. Če bi prišli v Ljubljano s sporedom, ki osvaja slovensko občinstvo v drugih krajih, bi prav gotovo tudi v Ljubljani doživeli enak sprejem.

KOMEDIJANTI

(Odlomek iz mladinske povesti »Velika gala predstava«, ki bo letos izšla pri Prešernovi družbi kot redna knjiga.)

Tone Seliškar

Stručka (punčka dveh komedijantov) je bila spet zdrava, to je bilo res imenitno, toda denarja je zmanjkalo. Tigri, levi, sloni in konjički ter oplate, vse je bilo prenovljeno. Treba je bilo še popraviti ogrode vrtiljaka, tudi v lajni je nekaj cvillilo in hreščalo. Nato je bilo treba prepleskati še vso hišico na kolesih. Rjavčka na novo podkovati, a denarja ni bilo več.

»Bomo pa v roke pljunili in zaslužili!« je dejal odločno Miha. »Ljudem je dolgčas, napraviva jim predstavo v vasi!« je rekla Verona in je že tekla pod skedenj in privlekla iz hišice na kolesih veliko košaro. V tej košari je bilo nič koliko šare, a

spusti na komolce, noge pa še počasneje spusti v polkrogu na tla, nato jih spet dvigne navpično v zrak, se dvigne na dlani, hodi po rokah in se spet postavi na noge.

Teta Urša se kar križa, zija, ne more verjeti vsemu temu in kontno vzdihne:

»To je pa šment in pol, kaj takšnega pa še nikdar nikoli, o križana gora, o jehšana, kaj takšnega bi še cesar gledal!«

In tako sta se pripravila za večerno predstavo v vasi. Miha je čez dan obesil plakate, se dogovoril z gostilničarjem, da bo predstava v največji gostinski sobi, in šolski otroci, ki so brali plakate, so raznesli to veliko no-

Počasi so kapali ljudje. Najprej so prišli mladi fantje in dekleta, nato so pristorkljali gospodarji, frkolini pa so se hoteli kar brez vstopnine zmuzniti v gostinsko sobo. Toda Verona, ki je pobirala vstopnino, je budno pazila na vsakega, kajti opeharti se ni dala, saj bodo ljudje gledali, se čudili in zabavali, zato naj tudi plačajo! Če gostilničar zahteva za polič vina svoj denar, imata tudi Verona in Miha pravico, da za svoje delo zahtevata svoje plačilo!

Gostinska soba je bila že tako polna, da ni bilo več prostora. Zato se bo predstava takoj začela. Še malo muzike:

Dideldajsa, dideldu... dideldajsa, dideldu...

Tako, tako, in že sta stopila skozi zadnja vrata Omar in Hiralda v svojih gala oblekah pred občinstvo. Vse je utihnilo, saj sta bila Omar in Hiralda tako lep par, da jim je kar sapo zaprlo. Omar je imel na sebi črn triko s srebrnimi resicami okoli pasu, okoli zapestij je imel pripete manšete iz črnega usnja. Lepo, odlično sta se priklonila občinstvu in brez besed sta pričela predstavo. V prvem delu je nastopila samo Hiralda, a Omar ji je bil le v pomoč. Hiralda, žena brez kosti, je hodila po rokah, napravila je nekaj zaporednih smrtnih obratov, stoji se je upognila s hrbtom navzdol in z usti s tal pobrala zamašek; s pomočjo Omarja mu je skočila na ramo in na njegovih rokah napravila stoji-jo...

Sprva so ljudje molčali in so samo gledali, kmalu so začeli kašljati in se presedati, nato so pričeli vzklikati:

»Hu, to pa to! Tega pa ne zna vsakdo!«

»Aj, vražja ženska, ta pa ni po juhi pripravljena!«

»O ti žverca ti taka, ta pa res nima kosti!«

»Kaj takšnega pa še v cirkusu nisem videl!«

Nazadnje je napravila stoji na Omarjevi glavi z eno samo roko in to je bila njena zadnja točka. Ljudje so ploskali, cepetali z nogami in vzklikali, Hiralda pa se je tako ljubko priklanjala, da so bili vsi zavzeti in da niti opazili niso, kako je prišla mednje in s krožnikom pobirala prostovoljne prispevke. Ne vse je bilo tako imenitno, da so pozabili na vstopnino in so radi segali v žepo po drobiž.

»Saj zasluži, moj devet, ta pa!« so rekli in metali denar na krožnik.

No, potlej je bilo malo odmora in spet malo muzike:

Dideldajsa, dideldu... dideldajsa, dideldu...

in nato je nastopil Omar, najmočnejši človek na svetu. Ej, ta pa mora nekaj pokazati, saj so med gledalci tudi korenjaki, ki dvignejo sto kil ko peresce.

Toda najprvo je ogenj požiral, ogenj puhal iz sebe. Ne, kaj takšnega! To morajo fantje, ki bodijo v šolo, vsekakor poskusiti! Samo malo bencina morajo imeti, usta odpirati, požirati gorče palčke in jih spet izpuhati, ha, malenkost!

Toda moč, moč! Na dva sodčka je postavil desko, zgrabil z golo roko velik žebelj, zamahnil po deski in žebelj je preluknjal desko. Ljudem je kar sapo zaprlo. To je pa moč, to, saperlot! Toda to je bil šele začetek.

Nato se je ulegel na tla, Hiralda mu je zavalila na prsi velik kamen, dvignila veliko kovaško kladivo in tako dolgo razbijala z njim po kamnu, da se je preklal.

»No, kaj sem vam rekel!« se je oglašil Amerikanec, »ta človek za zajtrk železo žre, drugače bi ne mogel biti tako močan.«

Nato je dvigal Miha polne sodčke piva, kakor da bi se igral z žogami, potlej jih je dvigal z zobni in končno je spet zaigrala muzika:

Dideldajsa, dideldu... dideldajsa, dideldu...

in predstave je bilo konec.

Morje vabi na oddih in razvedrilo

Prvikrat na tujem

Ničesar si nisem bolj želela kot potovati po Evropi in občudovati njene znamenitosti. Toda to je malo prezahtevna želja enajstletne dijakinje in zadovoljiti sem se morala s potovanjem k teti v Dortmund. Zanimala me je pokrajina in življenje mojih vrstnikov v Nemčiji, ki pa je, kakor sem pozneje spoznala, popolnoma podobno našemu.

Vožnja skozi Avstrijo se mi je zdela še najlepša. Drevi smo mimo lepih koroških jezer in se čisto približali goram. Razločno

sem videla ledenike in hudournike, ki hitijo po pobočjih v dolino. Salzburg je bilo proo mesto, kjer se je vlak ustavil. Mesto je skoraj podobno Ljubljani in na prvi pogled bi mislila, da je na razglednici, ki sem jo kupila, naše lepo mestece. Rada bi občudovala magične gore, toda vlak je neusmiljeno hitel dalje. Zagledali smo Ren. Neštete ladje so plule po njem in ob reki je bilo mnogo gradov. Nekateri so bili že v razvalinah, drugih pa še ni začel glodati zob časa. Ko smo zapustili Ren, pokrajina ni bila več tako zanimiva. Prišli smo v industrijsko področje, kjer se dvigajo velike tovarne. Hiše so skoraj črne in pomislila sem na otroke, ki morajo živet v takem prahu in dimu. V Dortmundu nas je čakala teta in hitro smo se odpeljali na njen dom.

Tu pa se začena najzanimivejši del mojih počitnic. Pridobila sem si namreč prijateljico, ki mi je pomagala spoznavati njihove običaje in način življenja. Moje znanje nemškega jezika je bilo takrat še zelo skromno, toda hitro spa se znašil v težkih položajih. Delali sva izlete v bližnji okolici in mesta, kjer se je izkazala kot dober vodič. Jaz pa sem ji pripovedovala o naši domovini, o naših dijakih in šolah, naučila sem jo celo nekaj slovenskih besed. Navdušena je bila nad mojim pripovedovanjem in objubila mi je, da me obišče in spozna Slovenijo in njene prebivalce. Govorila sem z mnogimi dijaki in izkazala se je, da so prav tako nagajivi kot mi, da se tudi radi igrajo in zabavajo in da tudi radi hodijo na izlete.

Imenitno sem se počutila v njihovi družbi, toda srce mi je počasno polnilo domotožje. Toliko časa že nisem videla naših lepih planin, naše Ljubljane. Tedaj sem

spoznala, da ni nikjer tako lepo kot doma, čeprav ti v tujini ničesar ne manjka. Nisem se mogla pogovarjati s prijateljico v snovem materinem jeziku, ki teče tako gladko in zveni tako čudovito. To je bila tudi največja zapreka, ki je motila najino prijateljstvo. Kako sem se razveselila, ko smo prišli skozi predor na Jensenicah in sem zopet vdihavala gorenjski zrak. Mnogo lepša se mi je zdela pokrajina sedaj, ko sem se vračala, kot takrat, ko sam jo zapuščala. V tujini sem šele popolnoma občutila lepoto naše domovine.

Metka Klevišar, dijakinja 3. b razr. klas. gimn. Ljubljana

V pravljicni deželi

»Kje si bila, muca mala, ko sem te povsod iskala?«
»V pravljicni deželi, bele miške sem lovila.«
»Kje pa je ta pravljicna dežela?«
»V kleti naši, kjer je mnogo mišk na paši.«

Alenka Korenčan, 4. r. osn. šole Ljubljana

REBUSA

Do miselna podgana

Neka podgana je opazila, da imajo vse podgane rep. Pomislila je, da je to neoriginalno, če ga ima tudi sama; tako nihče ne more opaziti, da je nekaj izrednega, in to je resnično škoda. Zato se je nekega dne odločila ter poprosila dobro prijateljico, naj ji pomaga in ji odgrizne rep.

»Čeprav ima vsakdo rep za svoj največji zaklad,« je dejala, »jaz ga ne maram!« Prijateljica pa jo je dobro poznala in je vedela, da ji bo kasneje gotovo žal, zato ji je rep zavezala v vozle, a se delala, kot da ga ji je odgriznila.

Podgana je bila prepričana, da repa nima več; menila je, da začenja imenitno novo modo in pričakovala, da postane silno znamenita. Toda ko se je ponosno približala pred svoje vrstnice, so jo te sprva opuslo pogledale,

nato pa si niso mogle kaj, da ne bi prasnile v smeh. Hihitale so se in hohotalo, bučno razpravljale, delale opazke in brile nosnice iz uboge podgane, da bi se ta najraje vdrila v zemljo. Končno se je morala sramotno umakniti. Preostalo ji ni nič drugega kot pohiteti z žalostno vestjo k prijateljici, da vidi, če se da še kaj popraviti.

»Oh, komaj sem se prikazala, že me je zadela grozna nesreča,« je pripovedovala vsa obupana. »Moje edino upanje je, da imam morda kako učinkovito mazilo, ki bi v trenutku pomagalo, da mi začne rasti nov rep, sicer bom primorana misliti na samomor.« Na srečo ji je prijateljica rep je bil spet takšen kot poprej. In podgana je odslej ponosno kazala, da ima rep kot vsakdo druga.

najbolj čudovita je bila njena gala obleka, vsa pošta z zlatimi bleščicami, da je kar vid jemalo. Natančno jo je pregledala, če ni kje kak luknjica, nato jo je pomerila, in ko je tako stala v preprosti kmečki izbi vsa v zlatu in srebru, je bila prav takšna kot vila iz pravljicne dežele.

»Oj, oj, križana gora, saj si skoraj čisto nagal!« je vzkliknila teta Urša. »In taka boš šla pred ljudi? Te ne bo nič sram?«

»Oh, teta, saj sem vsa pokrita, natančno tako so oblečene plesalke, ki nastopajo v največjih gledališčih sveta,« se je zagovarjala Verona. Seveda, teta Urša ni bila dlje ko do vasi in ni še ničesar takšnega videla, in ker je imela na sebi po tri kikle in ne vem koliko jopic, se je kar zgrozila, ko je gledala Verono v lahki obleki, ki ni bila težja od pajčevine, vsaj tako se ji je zdela.

Potlej je vzela Verona še šop natisnjenih lepakov, enega obesila ni zid, nato je nataknila teti Urši očala na nos in dejala:

»Kar berite, da boste vedeli, kaj znava.«

Teta Urša sirmi v plakat in počasni črkuje velike črke:

OMAR EL SABULAR

najmočnejši človek na svetu

in

HIRALDA SADIRAB

žena brez kosti

Deset nastopov, kakršnih še nikoli niste videli

Predstava danes zvečer ob 8. uri

»Kje pa sta ta dva človeka?« vprašuje teta Urša.

»Omar el Sabular je Miha, Hiralda Sadirab sem pa jaz!« pravi Verona.

»Ali je to kaka vražja čarovnija, otroka moja?« se čudi teta.

»Oh, ne, teta, vsi umetniki si dajo taka imena, to je že taka navada po vsem svetu.«

»Žena brez kosti, oh, jej, to mi pa ne gre v glavo,« glasno dvomi stara teta. »Ti da nimaš kosti?«

»Oh, teta, to se le tako reče, da pride čimveč ljudi k predstavi,« pojasnjuje Verona in se suče pred majhnim zrealom. »No, te pogledite, kako to gre!«

Verona porine mizo od stene, potlej ploskne z rokami, se majcenno zavrti, in že stoji na rokah ravno ko sveča. Nato se počasni 30 cm.

vico po vseh vaseh naokoli in govorili ves dan samo o tem.

»Od kod sta prišla? Iz Arabije!« je dejal nekdo.

»Ne, boš, Jaka! Iz Indije sta!« je razlagal drugi.

»Jaz pa vem, kaj tak človek je, da je tako močan; zdrobljeno železo in gadove ovirke!« je razlagal star očanec v gostilni, ki je bil v mladih letih v Ameriki.

»Tam sem videl takšnega hudimana.«

»Ha, kako pa je z ženo brez kosti?« so ga spraševali drugi, ker so vedeli, da na račun svoje Amerike rad česen mlafi.

»Nič lažjega kot to!« jim je odbrusil vsesvednež. »Ko je majhna, ji kosti zdrobe in potem se ženska navadi živeti brez kosti in je tako gibčna, da lahko skozi ključavnico zleze. Eh, v Ameriki vidiš to za vsakim oglom!«

Miha je na hrbtu privlekel v vas tudi lajno, najel je mladega fantiča, da jo je gonil pred gostilno, in po mirni, tihni vasi so veselo zaplesali glasovi poskočne pesmi!

Dideldajsa, dideldu... dideldajsa, dideldu...

Vaški fantiči so se ravšali, kajti vsakdo je hotel vrteči to prečudno omaro, ki igra kot dvajset muzikantov.

Dideldajsa, dideldu... dideldajsa, dideldu...

Vaški fantiči so se ravšali, kajti vsakdo je hotel vrteči to prečudno omaro, ki igra kot dvajset muzikantov.

Vam je znano, da...

— so se prve znane olimpijske tekme vršile leta 776 pred našim štetjem?

— pijavka živi od 5 gramov krvi do šest mesecev?

— se je začelo plavanje kot šport razvijati šele v začetku 19. stoletja?

— se je košarka razvila šele ob koncu 19. stoletja?

— so prvi nogometni klub ustanovili v Angliji pred nekako 100 leti?

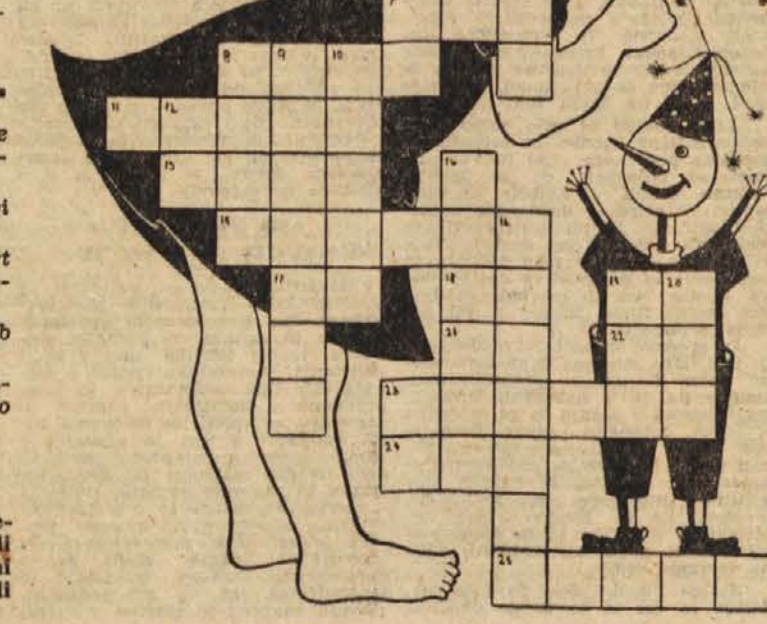
Največji metulji

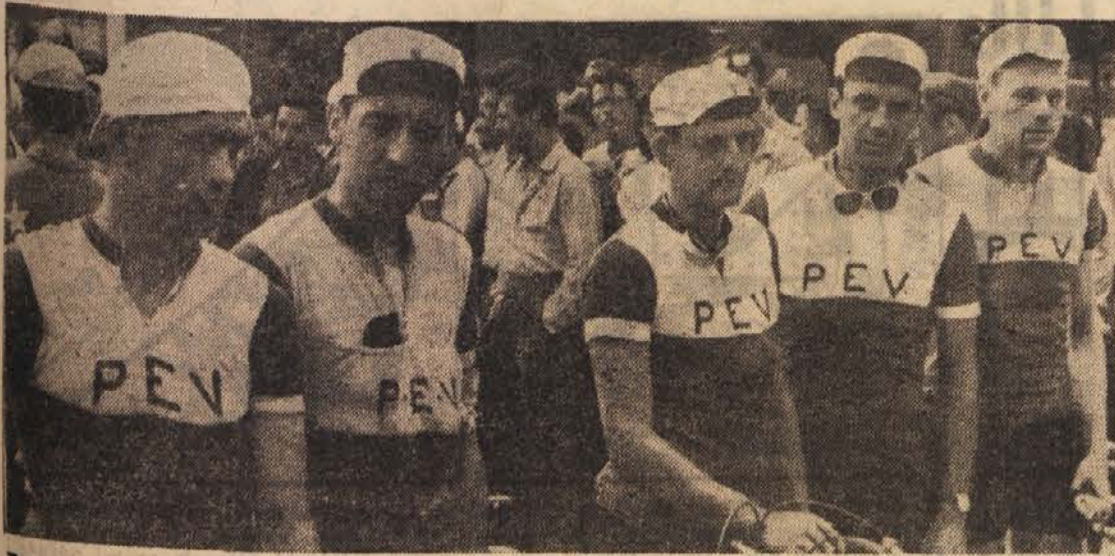
Ob porečju velike južnoameriške reke Amazonke živijo tudi največji metulji. Sovam podobni velikani merijo čez krila tudi 30 cm.

KRIŽANKA »Deklica«

Vodoravno: 1. dirjanje, 4. glavni števec, 5. nedoločnik, ki se bere na obe strani enako, 7. mačka, 8. niso stare, 11. vrsta bolezn, 13. ni mlad, 15. moško ime, 17. del besede dim, 18. kaz. zaimek, 19. plošč. mera, 21. predlog, 22. nikalna oblika pom. glagola, 23. oblika gl. okidati, 24. delamo ga iz mleka, 25. merilna enota.

Navpično: 1. punčka, 2. veznik, 3. egiptanski bog sonca, 5. naziv, 6. kaz. zaimek, 8. del oblike, 9. zagledati, 10. oblika gl. variti, 12. dva zaporedna soglasnika, 14. majhne reke, 16. brisem, 19. žensko ime; 20. glavno mesto sosednje države, 23. del kolesa.

Romunska reprezentanca, ki jo je danes na prvem mestu zamenjala Jugoslavija

ČETRTA IN PETA ETAPA KOLESARSKE DIRKE »PO JUGOSLAVIJI«

Tobogan po istrskih serpentinah

Od Reke do Crikvenice najboljši Hagens, v Pulju pa je Valčić dosegel prvo etapno zmago za Jugoslavijo

Crikvenica, 6. avg. V IV. etapi kolesarske dirke »Po Jugoslaviji« od Reke do Crikvenice (37 km) so startali kolesarski posamični (prvi ob 8. uri). Najprej je odšel na progo najslabši vozač v generalnem plasmanu, nato pa vsaki dve minuti drug. Ob 9.56 je pognal pedala rumena majica Moiceanu. Zmagal je Nizozemec Hagens z 59:04 in s tem izboljšal pet let stari rekord Jugoslovana Petrovića 59:34. Med moštvi je zmagala Jugoslavija (Petrović, Zirovnik, Moiceanu, Mijatović).

Star je 19 let in po poklicu mehanik. Rojen v Hoelsbecku na Nizozemskem. Desetkrat je bil državni reprezentant. Med najboljšimi evropskimi sprinterji ga uvrščajo na 19. mesto. Doslej je vozil v Franciji, Belgiji, Angliji, Avstriji, Italiji, Albaniji in Nemčiji.

Posebno dobro so danes vozili Jugoslovani in rogovec Zidan, sicer pa je bila to običajna etapa. Edino v kolkor je bila organizacija na Reki s 15.000 gledalci na ploščnici odlična je bila v Crikvenici pod kritiko. Pravzaprav je bila to improvizacija ne pa organizacija.

Pulj, 6. avg. Peta etapa dirke »Po Jugoslaviji« Crikvenica-Pulj (142 kilometrov) je bila na sporedu popoldne. Za v začetku je pobegnil izvrstni sprinter Altweg, ki je bil na 6 kilometru 43 sekund pred skupino. Na 14 km je naskok povisal že za 1:17. Vročina je bila strahovita. Altwega pa to ni prav nič motilo. Bil je odločen voziti na vse ali nič. Tokrat je bil preskrbljen z vodo, ker je bdel nad njim novi vodja nemškega moštva Nemes Leubel, ki je večeraj odstopil. Pri Bakarcu je svignil iz skupine Zidan in začel loviti Altwega. Vozil je

Belgijci, Romuni in Jugoslovani so organizirali neusmiljeno zasledovanje. Razlika je bila le še 1:48. Zidan je imel le še 45 sekund naskoka. Zidana so zasledovali na 74 km ujeli. Altweg je zbral zadnje sile in povečal vodstvo na 2:30.

Neenakopravni dvoboju med Altwegom in mnogo številnejšo skupino se je naposled končal s porazom nemškega sprinterja na 103 km. Kratak premor v nenehnem boju so skušali so skušali izkoristiti Petrović, Moiceanu in Vozniak. Njihov poskus pobege pa ni uspel.

Zadnja ovira pred ciljem je bila na 32 km. Tu je čakal tekmovalce 5 km dolg klanec, na katerega je Villemssen Nizozemec — posameznik privozil s 54 sekundami naskoka pred glavino. Boj pa še ni bil končan. V akcijo je stopil domačin Nevio Valčić, ki se je pred startom zaklel, da bo prišel prvi v svoj rojstni kraj. Na 20 km pred ciljem je Valčić z Gazdom in Serbom ujeli Villemssena. Vsi štirje so imeli minuto naskoka pred glavino, ki pa ni hotela priznati poraza. Dopoldanski zmagovalac je nezadržno napadel in tik pred Puljem ujel štiri begunce. Na puljskih ulicah se je razvil ogoren boj za zmago. 7000 gledalcev je spodbujalo svojega ljubljencu.

Valčiću je uspelo. Ispolnila se mu je največja želja. Prvi je prevozil ciljno črto pred Gazdom, Serbom, Hagensom in Villemssenom. Vsi so dosegli isti čas: 3:58:14. Zmagovalac Val-

čić je dobil za nagrado pokal sarajevske »Laste«. Navdušena množica ga je na rokah odnesla v hotel.

VLADO SLAMBERGER

REZULTATI IV. ETAPE REKA-CRIKVENICA

Hagens (Niz.)	59:04	Petrović (Jug.)	1:00:26
Altweg (Belg.)	1:01:50	Moiceanu (Rom.)	1:01:50
Valčić (Jug.)	1:01:50	Zirovnik (Jug.)	1:01:50
Mijatović (Jug.)	1:01:50	Mijatović (Jug.)	1:01:50
Mijatović (Jug.)	1:01:50	Mijatović (Jug.)	1:01:50
Mijatović (Jug.)	1:01:50	Mijatović (Jug.)	1:01:50

SKUPNI VRSTNI RED PO IV. ETAPI MOICEANU

Moiceanu	13:09:06	Zirovnik	13:12:18
Petrović	13:12:38	Mijatović	13:13:26
Tembuyer	13:14:41	Valčić	13:15:27
Hagens	13:16:16	Vozniak	13:16:16
Levačić	13:17:26		

MOSTVENI VRSTNI RED PO V. ETAPI JUGOSLAVIJA

Jugoslavija	39:40:02	Romunija	39:41:23
Poljska	39:50:03	Belgija	39:51:32
Nizozemska	39:57:19		

KAKO SO VOZILI

Prvi je bil v Crikvenici ob 9.07 Della Petra (Srbija II.). Vendar si od njega smo mnogo obetali. Prvi bojši čas je dosegel Zidan, ki je prišel v Crikvenico kot 27. Kmalu ga je prehitel Serbenik za 7 sekund. Ostala sta na prvih mestih, dokler ni prišel Altweg. Toda tudi on ni bil prvi.

Niso pretekli niti tri minute, ko se je izza ovinka pripodil Hagens (Nizozemska). Sledniki na cilju so mu izmerili čas 59:04 — nov rekord proga.

Nične ga ni mogel več ogroziti. Njegov rumena majica Moiceanu, ki je zasledil sedmo mesto, kar pa je bilo dovolj, da je obdržal prvo mesto.

Zirovnik, drugi v generalnem plasmanu in najboljši Jugoslovani

48 sekund za njim, medtem ko je skupina zaostala za minuto. Alojz Bajc, ki je večeraj zaradi se ne odzvravnje rok moral odstopiti, se je tokrat vozil z namir. Dejal je: »Ce ga bo ulovil, je ta napor misleln, sicer pa je nepotrebno razmetavanje sil.« Skozi Opatju ni smo mogli slediti kolesarjem, ker so morali avtomobili spremljati voziljo po drugi poti. Altweg je imel tam kjer smo se ločili, na 37 km, že tri minute naskoka pred skupino in 1:15 pred Zidanom.

Naslednjih 30 km je ostal položaj nespremenjen, dokler se pri Mošćenički Dragi (84 km) cesta ni začela spuščati gor in dol. Medtem ko je Altweg privozil na vrh klanca, se je skupina začela šele spuščati. Toda Altweg se je neprestano oziral nazaj, skupina se mu je začela približevati.

OSMEREC IZOLE najzaslužnejši za zmago Slovenija z 11,5 točke pred Trstom in Koroško

Slovenija z 11,5 točke pred Trstom in Koroško

V nedeljo je bil v Celovcu prvi veslaški mladinski troboj reprezentanc Trsta, Koroške in Slovenije. Pobudo za to prireditve je dala Veslaška zveza Slovenije in so se po prireditvi vsi zastopniki strinjali, da je prireditve koristna. Zato bo odšel na sporedna vsako leto. Drugo leto je na vrsti Bled ali pa morda Slovensko Primorje. Tekmovanju sta prisostvovala tudi jugoslovanski konzul v Celovcu tov. Traupš ter predsednik VZS tov. Boris Kocjančič.

Nastopili so mladinci do starosti 18 let. V skifu Avstriji nimajo tekmovalcev pod 18 let, zato so nastopili tudi starejši tekmovalci. V skupni oceni je zmagala Slovenija z 11,5 točkami pred Trstom 11 in Koroško 10,5 točke. Naj-

zanimivejše je bilo srečanje četvercev kjer je bila razlika na cilju med vsemi tremi čolni prav malenkostna. Največ zaslug za pomembno zmago v troboju imajo veslači osmerca Izole, ki so po uspešnem nastopu na blejski regati tudi tokrat prepričljivo zmagali.

Rezultati četvercev s kranjskimi: 1. Koroška, 2. Trst, 3. Slovenija, 4. Trst, sciff: 1. Trst, 2. Slovenija, 3. Koroška, 4. osmerci: 1. Slovenija, 2. Trst, 3. Koroška.

Brinovec izvrsten navzile valovom

Reka, 6. avg. — Sinoči so se pred 1500 gledalci nadaljevala plavalna tekmovalna za 50-letnico plavalnega športa na Reki. Zaradi nemirnega morja so bili doseženi le povprečni rezultati.

Odličnoval se je Mušnjač, ki je zmagal na 100 m. Stafeta Primorja 4 x 100 m je premagala reprezentantno štaroto. Izvrsten čas je dosegel Kranjčan Vlado Brinovec na 200 m prosto — 2:12,4.

V vaterpolo tekmi je Jug iz Dubrovnika premagal Jadran iz Splita s 3:2.

Rozsavölgyi spet rekorder

Prvi dan dvoboja so Američani prepričljivo zmagali v večini disciplin

Budimpešta, 6. avg. — Madžarski atlet Istvan Rozsavölgyi je postavil nov svetovni rekord v teku na 1500 m s časom 3:40,2. Uradni svetovni rekord v tej disciplini sta imela od septembra leta 1955 Madžar Tabori in Daneč Nilsen s časom 3:40,8. Julija 1957 je Ceh Junghwirth pretekel to razdaljo v 3:38,1, vendar ta rekord ni bil priznan.

Rozsavölgyi je postavil ta rekord v okviru dvoboja atletskih reprezentanc ZDA in Madžarske, na katerem so bili doseženi tudi štejejši rezultati:

kopje: Kulcsar (M) 75,38, Held (ZDA) 70,85, 1500 metrov: Rozsavölgyi 3:40,2, Kovacs 3:41,1, Dellinger (ZDA) 3:41,5, krogla: O'Brien 18,89, Long (oba ZDA) 18,19, palica: Morris (ZDA) 440, 100 m: Murchison 10,4, Collimore (oba ZDA) 10,5, 400 m: Davis (ZDA) 45,5, 300 m steeple-chase: Collman (ZDA) 8:43,4, Hecker (M) 8:44,8, daljina: Shelby 785, Jackisson (oba ZDA) 742, 4 x 100 m: ZDA 39,8.

Zenske — 80 m ovire: Somogy (M) 11,2, 800 m: Sasvary (M) 2:14,8, 100 m: Daniels (ZDA) 11,7, višina: Brown (ZDA) 160, disk: Brown 47,75, izven konkurence Fikotova (CSR) 47,55, 4 x 100 m: ZDA 46,5.

MEDCONSKI ŠAHOVSKI TURNIR V PORTOROŽU

Matanović se bori za remi

Glgorić remiziral z Bronsteonom

Portorož, 6. avg. — Sinoči so bili v nadaljevanju prvega kola medconškega šahovskega turnirja v Portorožu doseženi tle rezultati: Fisher-Nelkirh remi (španska otvoritev, 16), Panno-Pachman remi (angleška otvoritev, 27), Talj-De Greiff 1:0 (angleška otvoritev, 29), Larsen-Dr. Filip remi (Grünfeldova obramba, 32), Benkő-Füster 1:0 (sicilijanska obramba, 32), Bronstein-Glgorić remi (kraljeva indijska obramba, 42).

Ostale štiri partije so bile prekinjene. Jugoslovanski velemojster Matanović je v prekinjeni partiji proti Sanguinetiju v slabšem položaju in se bori za remi. V španski otvoritvi je igral nove poteze, potem pa ga je Sanguineti presenetil. Mimo tega je Matanović začel v težavn položaju, potem ko je v 23. potezi napravil grobo na-

pako. Moral je žrtvovati kmetu, da bi nekoliko sprostil pozicijo.

Partija med Averbahom in Cardoso- som je prekinjena v izenačenem položaju. Bell je imel vseskozi pobudo, toda Cardoso se je zagrizeno branil. Presenetil je Olafson, ki ima proti Szabu dobljeno pozicijo, potem ko je madžarski velemojster moral žrtvovati kvaliteto. Petrosjan je Sherwina presenetil z damskim gambitom in porazem, ki jih Američane ni najbolje poznal. Ob prekinitvi ima Petrosjan dva kmeta več.

Prekinjene partije bodo igrali jutri.

VZNEMLJIVA IN TEMPERAMENTNA PARTIJA IZ PORTOROŽA

Portorož, 6. avg. — Mladi sovjetski velemojster Mihail Talj, znan po svoji kombinacijski in napadalni igri, bo na medconskem turnirju v Portorožu gotovo odločilno posegel v boj za eno izmed prvih mest. Ze v večerajšnjem prvem kolu, ko se je srečal s predstavnikom Kolumbije Borisom de Greiffom, je zaigral ostro in podjetno. Njuna partija je bila ob partiji Olafsson — Szabo najbolj temperamentna v prvem kolu. V težkem položaju je de Greiff skušal zapletiti igro z časasno žrtvijo figure, na kar pa je Talj presenetljivo odgovoril s pomojeno žrtvijo kmeta in kvalitete, koj nato pa z nekaj odličnimi potezami prisilil nasprotnika k predaji.

Angleška partija (Portorož — I. kolo)

Bell: M. Talj Crni: de Greiff

1. e4, Sf5 2. Sc3, e6, 3. Sd3, d5 4. e3, Le7 5. b3, 0-0 6. Lb2, b6 7. d4, Lb7 8. Ld3, Sbd7 9. 0-0-Ses 10. cid5, e:d5 11. De2, a6 12. De2, f5 13. Se2, Ld5 14. Se6, De7 15. Tac1, Tac8 (odlična napaka, le zakaj ne preprosto 15... c5) 16. Se8! (s tem vdorom konja onemogoči Talj nasprotniku razvoj), Dh4, 17. Sf4, Sd5 18. g3, Dh5 (žalostni umik dame v »brezoselelni položaj), 19. f2, g5 (zdaj skorajda ni druge izbire), 20. S:d5, S:d5 21. f:e4, f:e4 22. L:e4, S:e3 (kajpada prepozno) 23. Tr8, Tr8 24. De2, L:c6 25. L:c6, g4 26. a3, Dg5 27. Te1, Sf5 28. De6, Tf7 29. Ld5 in črni preda, ker se je pozicija okoli njegovega kralja sesula in ostala brez izgledne obrambe.

(2)

● PRAGA, 5. avgusta (FAP). — Češka teniška reprezentanca je premagala Kitajsko s 3:1.

● BEOGRAD, 6. avg. — Košarkarji Crvene zvezde so premagali francoski klub Caen s 73:54.

UPRAVA ŽITNIH SILOSOV LRS LJUBLJANA — LIKOZARJEVA 5

razpisuje sledeča službena mesta:

- šefa investicijsko-tehničnega sektorja**
Pogoji: gradbeni inženir z najmanj 5-letno prakso.
- referenta za investicijske gradnje**
Pogoji: gradbeni tehnik z najmanj 5-letno prakso.
- komercialista**
Pogoji: dovršena ekonomska srednja šola. Zazeleno je, da ima nekaj prakse v transportni in skladiščni službi, lahko pa tudi začelnik.
- Nastop službe lahko takoj ali po dogovoru. Plača po pravilniku o plačah. — Prošnje za razpisana mesta vlagajte do 15. t. m. na naš zgornji naslov. — Prošnji priložite tudi kratak življenjepis. 3002

»Bodite mirni, Westbury!« ga je hladno nagovoril Hall. »Ne premikajte se, sicer bo z vami konec!«

»Kaj hočete od mene?« je zajecjal možki za mizo. »Ali se vam ne zdi, da ste me nocoj že dosti namučili?«

»Nisva se še o vsem pogovorila!«

»Nisva se imela več kaj...«

»Kaj ne! Govorite tiše! Zdi se mi, da ste zgu-bili glavo. Ali se res ne spominjate, ali pa vam je pijaca omračila um? Zagrozili ste mi celo, da boste vse povedali ženski, ki ste se je poskušali znebiti. Tisti poskus je samo eden več na seznamu vaših zločinov!«

Westbury si je obliznil ustnice in zamrmral: »Vi dobro veste, zakaj sem to storil...«

»Povejte mi!«

»Ne bi imelo nobenega smisla. Vi dobro veste kdo ste, kdo je Scholz, kdo so in kaj so vsi ostali... Veste pa tudi, s čim mi laško zagrozite, če bi bilo kaj narobe! To mi venomer ponavljate!«

»Tiše, ali slišite!« je zasikal Hall in zaprl vrata za seboj.

»Zakaj pa?« je odgovoril Westbury. (Ko je spremljal s pogledom gibe svojega nasprotnika, je izrazil njegovih oči postavljaj na laž moč njegovih besed.) »Krasno ste postopali malo prej pred vrati!«

»Zakaj me na to spominjate? In potem, zakaj mi niste pustili vstopiti?«

»All se nisva videla spodaj... Konec koncev pa: zdaj ste tukaj!«

»Ali mislite, da je to odgovor, ki me lahko zadovolji?«

»Po vašem obnašanju bi človek lahko prisegel, da ste vi gospodar v tem gradu! Slišite, Hall: za nobeno reč me ne morete obtožiti! Za nobeno reč! Kdo pa bi verjel vašim besedam? Vaše besede! Smešno! In ne le to: vi ne bi mogli doka-

zati niti, da je šlo za navadno nesrečo.«

»Kaj ne! Pa še kako!«

»Ne! Ravnal sem kakor tepec. Sele pozneje sem o vsem razmišljal, zlasti še, odkar sem v tej sobi.«

»All ste samo razmišljali?« je zamrmral Hall in gledal v kuverto.

»Da. Vi pa ste me zastrašili, še posebno zato, sem veliko pil. To ste tudi izkoristili...«

Hall ga je prezirljivo pogledal in rekel: »Sedaj je nekoliko pozno za razmišljanje... Vendar se nikar ne vznemirjajte zaradi kakšnih podrobnosti. Govoriva stvarno: torej razmišljali ste?«

»Da.«

»In potem?«

»Kaj hočete reči?«

»Ali niste morebiti tudi — pisali?«

»Kako?«

»Menda ste slišali... Rekel sem pisali?«

Westbury je položil roko na kuverto.

»Kaj ste pisali?«

»Nič.«

»No, vzlic temu bi želel videti...«

»Povedal sem vam: nič!«

»Ali je to morebiti vaša oporoka?« se je posmejal Hall in mahal z revolverjem, ki je z njim prej grozil Joecu:

»Kam pa ste šli, Westbury, potem ko sva se razšla?«

JEFFERSON FARJEON 29 TEMNA NOC

Westbury se je še globlje naslonil v naslanjač, kuverte pa ni spustil.

»Kam sem odšel? Preklete! Ali ne vidite, kje sem? Tukaj, spravite orožje! Če me boste ubili, bo vaša črna lista še bolj črna! Nič ne glejte! To je vaša lista, samo vaša!«

»Vi ne boste več živeli, da bi lahko govorili. Jaz pa bom dovolj premeten, da si bom izmislil karkoli. Razen tega pa je odvisno od vas, ali bom streljal ali ne. All ste prišli naravnost v stolp?«

»Kam pa naj bi šel?«

»Lahko bi se ustavili kje na poti... Morebiti ste si želeli videti svojo sorodnico?«

»Nicasar takega nisem storil.«

»Ce povem po pravici, si kaj takega niti nisem mislil, pa čeprav bi imeli tako namero, bi se morali zavedati, da za kaj takega ne bi imeli dovolj časa.«

»O tem sem prepričan, saj vohljate za meno!«

»Razumljivo, sledil sem vam, ker ste mi zagrozili, da boste vso stvar odkrili. Morali bi molčati! Najprej sem vas spremljal do sobe vaše sorodnice, potem pa semkaj. Žal le, da ste se zaklenili... No, kar se tega tiče, bi bili lahko vsaj toliko previdni, da bi pustili ključ v ključavnici, saj potem ne bi mogli odkleniti z drugim ključem... Nisem se mogel takoj vrniti, ker sem imel nujno delo, ki ga poznate... V moji

odsotnosti pa ste... kaj ne, da ste premišljali in nekaj pisali... Preveč pa ste mi že povedali, kaj ste mislili...«

Hall je prenehal govoriti, njegov pogled pa je zdrknil z Westburyjevega obraza na njegovo roko, ki je stiskala kuverto. Potem je nadaljeval: »Sedaj pa bi želel prečitati, kar ste napisali... Dajte mi tisto kuverto... razen če ne želite, da jo sam vzamem.«

Westbury se ni premaknil, njegovi prsti pa so se še bolj skrčili.

»Razumem,« je rekel Hall.

»Moral bi vam jo sam vzeti... Nikar se potem ne čudite, če jo boste pri tem skupili...«

Westbury je odgovoril z zamolklim glasom: »Preveč ni potrebno, da bi se trudili! Takoj vam jo bom dal...«

Kuverto je stisnil v pesti, vstal in stopil naprej, kakor da mu jo hoče dati, potem pa se je naglo obrnil in stekel k oknu.

19. poglavje JOE SE RAZBURJA

Joe Weeks ni bil noben as. Ker je bil podo-ben mnogim ambicioznim ljudem brez talenta, so ga njegovi nenehni neuspehi napravili nezno-snega.

Uspeti ni mogel niti kot boksar, ker se je sam onemogočil z nepoštenimi udarci: zmerom se je zanašal predvsem na moč, ne pa na znanje.

Ko se je znašel na tleh, potem ko je udaril Kennetha, se je v hipu odločil, da ne bo odprl oči, materi pa je vendarle pomagal, da ga je zavlekla v sobo; sam se tako ne bi mogel. Za dobro zaprtimi vrati, ko se je počutil popolnoma varnega, je začel igrati, kot da se prebujaja iz nezavesti. Na pol je odprl oči in videl, da se njegova mati ne sklanja več nadenj, temveč da nekaj braka po sobi.

DNEVNE NOVICE

Obvestilo Elektrarne Medvode prebivalec in kopalcalem na porečju Save od Medvod do Ponovičev pri Litiji. Zaradi obratovanja HE Medvode se vodostaj reke Save v teku večkrat menja, kar povzroča, da Sava izstopa in poplavlja nekatero sektorje struge (siline), in to na naslednjih krajih: Medno, Tacen, Izliv Gameljšice v Savo, Crnuče, Tomačevo, Smartno na Izlivu Ljubjanice v Savo, Dolško, Poganik, Kresnice, Litija, Ponoviče, lahko pa tudi na ostalih manjših področjih. Da ne bi prišlo do nesreče, kar materijalne škodo, je uprava Elektrarne Medvode od Medvod do Ponovičev pri Litiji namestila opozorilne tabele in sirene, ki bodo obveščale vse prizadete, signalnimi znaki iz siren, in to po ure pred naraščanjem vode s 5-kratnim znakom v dveh minutah. Prosimo vse prizadete, da upoštevajo gornje navodilo. — Uprava Elektrarne Medvode.

Preusmeritev prometa v Velenju. Uprava za ceste LRS — Tehniška sekcija Celje obvešča kobilastike javne ceste II/341 v Velenju, da je ta cesta zaprta za tranzitni promet. Zaprta cesta bo trajala predvidoma 3 tedne. Tranzitni promet se preusmeri s ceste II/339 po cestnem odcepu, ki vodi proti Saleku ter po novoizgrajeni cesti št. 7 v Novem Velenju preko potoka Pake in železniške proge, s priključkom na cesto II/341 pri Rudarskem domu ter dalje proti Soštanju ter obratno. Prosimo prizadete, da upoštevajo opozorilne in prometne znake.

Uprava revije SODOBNA PISARNA obvešča vse urade, podjetja in uslužbence, da je izšla iz tiska dvojna (4. in 5.) številka revije. Vsi zainteresirani, ki na revijo še niso naročili, lahko izjemoma to še store. Pišite na upravo revije SODOBNA PISARNA, Ljubljana, Fejtačeva ul. 33a, kjer lahko dobite revijo brezplačno na ogled. — Uprava.

OB VSAKI PRILIKI

OB VSAKEM VREMENU

VESTI IZ KRANJA

KINO
»STORŽIČ«: ameriški barvni film »Zigosa«. Predstavi ob 18 in 20.15.
»PARTIZAN«: premiera ameriškega filma »Darilo na vrvi«. Predstava ob 20.
»SVOBODA«: ameriški barvni film »Pas za pistolo«. Predstava ob 19.

2 BLEDA

KINO
Ameriški barvni film »Rdeče podveze«. Predstavi ob 18 in 20.30.

CELJE

KINO
»METROPOL«: italijanski film »Bigamist«.
»UNION«: francoski barv. vstav. film »Pustolovštine Arzena Lupina«.
»LETNI KINO«: ameriški barvni film »Nismo mi angeli«.

VESTI IZ TRBOVELJ

KINO
»DELAVSKI DOM«: kitajski film »Prehod preko Jangce«.

IZ VILICA

KINO
Angleški film »Banda z Lavender Hills«.

PTUJ

KINO
»MESTNI KINO«: mehiški črno-beli film »Minu«.

IZ MULJSKE SOBOTE

KINO
»PARK«: ameriški film »Beg iz Gvalane«. Predstava ob 20.30.

MARIBORSKE VESTI

Defurštva lekarn
Cetrtek, 7. avgusta, lekarna »Planinka«, Glavni trg 26.
Petek, 8. avgusta, lekarna »Pri gradu«, Partizanska 1.

KINO
»UNION«: angleški vstav. film »Richard III«.
»PARTIZAN«: franc. film »Usodno srečanje«.
»UDARNIK«: francoski barv. film »Grof Monte Cristo« — I. del.

Vsem sorodnikom in znancem sporočamo, da je zatisnil trudne, oč naš preljubi mož, oče, stari oče, brat, stric in tast

Valentin Branc
upokojenec Uprave cest

Pogreb nepozabnega pokojnika bo v petek 8. avgusta ob 17.30 uri iz Frančiškove mrliške vežice na pokopališče Žale.

Ljubljana, Bistrica v Rožu, Celovec, dne 6. avgusta 1958.
Zalujoči: žena Marija, sin Valentin-Marjan z ženo Ivico, hčerka Vida, vnučka Tonček in Vlasta in družina Grabih ter ostalo sorodstvo.

600

RADIO LJUBLJANA

SPORED ZA CETREK, 7. AVGUSTA

Poročila: 5.05, 6.00, 8.00, 10.00, 13.00, 15.00, 17.00, 19.30, 22.00 in 22.55

5.00-8.00 Dobro jutro! (pisan glasbeni spored) — 6.30-6.40 Reklame in obvestila — 6.40-6.45 Naš jedilnik — 8.05 Jutranji operni koncert — 8.33 Melodije z Broadwaya — igra orkester Werner Müller — 9.00 Radijski roman — Jules Roy: Srečna dolina — III. — 9.20 Ludvig van Beethoven: Prometejeva bitja, baletna glasba (Izvajal Londonski filharmonični orkester, dirigent Eduard van Beinum) — 10.10 Poskočne in domače igrajo Logarski fantje — 10.30 Revija popevk (sodelujejo: Ella Fitzgerald, Frank Sinatra, Linda Gloria, Natalino Otto in Ivo Robić) — 11.00 Na obisku pri romantičnih skladateljih — 11.30 Oddaja za cilicane a) Julian Tuwim: Vesele zgodbe v pesmih, b) Pojte z nami, otroci! — 12.00 Dolores Budal poje slovenske narodne v priredbi in ob spremljavi Avgusta Stanka — 12.15 Kmetijski nasveti — Franc Jancžič: Varnost rastlin ob spraviljanju pridelkov — 12.25 Vedri zvoki — 12.40 Umetne in narodne pesni poje moški komorni zbor iz Celja pod vodstvom Egon Kuneja — 13.15 Zabavna glasba, vmes obvestila in reklame — 13.30 Antonin Dvořak: 6 legend (Simfonični orkester berlinskega radia, dirigira Fritz Lehmann) — 12.55 Zabavni potpourri — 14.20 Tri skladbe Frederika Chopina — 14.30 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — 15.15 Zabavna glasba, vmes obvestila in reklame — 15.40 S knjižnega trga — 16.00 Glasbene igranke — 17.10 Za vsakogar nekaj iz arhiva zabavne glasbe — 18.00 Popoldne pod Stolom (reportaža) — 18.15 Glasba Georga Gershwina — 18.45 Radijska univerza — dr. Josip Mal: Naši gradovi — 19.00 Zabavna glasba, vmes obvestila in reklame — 19.30 Radijski dnevnik — 20.00 Cetrtek večer domačih pesmi in napevov (sodelujejo: Gorenjski vokalni kvintet, Avgust Stanko, Slovenski očet, Veseli plansarji s svojimi solisti, Štirje fantje, kvintet »Niko Stritof«, Zadovoljni Kranjci, Vokalni kvintet, Vaški kvintet, Fantja na vasi, kvintet bratov Avenik in solisti) — 21.00 Janez Menart: Vesele in pikre — 21.30 Gabriel Faure: Klavirski kvartet št. 1. v c-molu (izvajajo: pianist Artur Rubinstein in člani kvarteta »Paganini«) — 21.15-22.55 Moderna plesna glasba.

II. PROGRAM

16.00 Zabavna glasba — 17.00 Ljubljanska kronika in obvestila — 17.15 do 18.00 Iz sodobnih komornih del.

SPORED ZA PETEK, 8. AVGUSTA

Poročila: 5.05, 6.00, 8.00, 10.00, 13.00, 15.00, 17.00, 19.30, 22.00 in 22.55

5.00-8.00 Dobro jutro! (pisan glasbeni spored) — 5.30-5.40 Reklame in obvestila — 6.40-6.45 Naš jedilnik — 8.05 Pesmi z ostran Volje (izvajajo: ansambel Brezka iz Moskve in Donski kozaki) — 8.30 Skladbe za razne instrumente — 9.00 Variete na valu 327.1 metra (ponovitev) — 10.10 Peter Iljič Čajkovski: Koncert za klavir in orkester št. 1 v b-molu (Solistka Monique de la Bruchollerie in dunajski simfonični orkester, dirigent Rudolf Moralt) — 10.45 Zborovske skladbe Franca Gerbica — 11.00 Prenos iz Kopra: Reportaža o XIV. mednarodni koledarski dirki »Po Jugoslaviji« — 11.10 Od arje do arje — 12.00 Na harmoniko igra Avgust Stanko — 12.15 Kmetijski nasveti — ing. Viktor Repanšek: O izkopu in vskladiščenju krompirja — 12.35 Lahka

DROBNI OGLASI

MOTO »GITAN« 48, 125, 175 ccm. Novi tip. Izvaja A. M. A. R. Trieste, Via Del Bosco 8. 2940-p

ZIMO, čisto, rabljeno, prodam. Ponudbe na ogl. oddelku pod »Zima«.

ABONENTE sprejemam na dobro in poceni domačo hrano. Vprašajte v pekarni, Trubarjeva 50. 2994

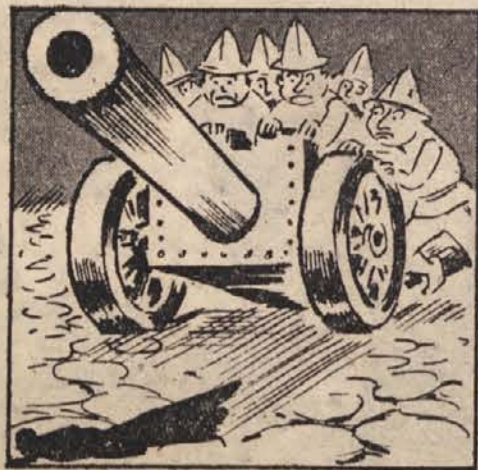
MLAJSI TRGOVSKI POMOČNIK železniške, tekstilne in špecerijske stroke z znanjem strojeplaja in šofiranja želi sprejeti službo. Najraje grem v komercialno-nabavni oddelku ali za trgovskega potnika. Fotodubla na oglasni oddelku pod »Oktober«. 2998-d

glasba — 12.45 15 minut z Zadovoljnimi Kranjci — 13.15 Zabavna glasba, vmes obvestila — 13.30 Iz sodobne španske komorne in solistične glasbe — 13.50 Popevke se vrstijo — 14.15 Hammond orgle v ritmu — 14.30 Turistična oddaja — 14.45 Poje kvintet »Niko Stritof« — 15.15 Zabavna glasba, vmes obvestila in reklame — 15.40 Iz svetovne književnosti — William Tennessee: Poljana medirih otrok — 16.00 Koncert ob štirih — Jan Sibelius: Tapiola, simfonična pesnitev — (Simfonični orkester dirigira Thomas Beecham) Aram Hačaturjan: Koncert za violino in orkester (Solist David Ojstrah in orkester »Philharmonia«, dirigent Eugene Goossens) — 17.10 Reportaža o V. etapi XIV. mednarodne koledarske dirke »Po Jugoslaviji« — 17.25 Pesmi in plesi jugoslovanskih narodov — 18.00 Iz naših kolektivov — 18.30 Klavirska medigra — 18.45 Zanimivosti iz znanosti in tehnike — 19.00 Zabavna glasba, vmes obvestila in reklame — 19.30 Radijski dnevnik — 20.00 Popevke domačih skladateljev — 20.15 Tedenski znanjopolni pregled — 20.30 Max Reger: Variacije na veselo temo Ačama Hillerja — 21.15 Oddaja o morju in pomorskih — 22.15-22.50 Skladbe starih mojstrov v izvedbi Münchenskega komornega ansambla.

II. PROGRAM

16.00 Lahka glasba — 17.00 Razgovor z voliči — 17.10 Ljubljanska kronika in obvestila — 17.20 Glasbena medigra — 17.30-18.00 Paul Hindemith: Slikar Mathis, simfonija v 3 stavkih.

LUC NOSUN

27. Kmalu pa se biriči zbero in njih poveljnik zaukaže nameriti na nesrečnega Luca najtežji top. »Ha, s topom ga razstrelimo, čarovnika!« kriče opogumljeni biriči. Toda Lucov nos plane med biriče in opleta kot podvijana kača. A kaj, ko je biričev vedno več: ko se eden v prah zvali, drugih pet prihiti. In bilo bi po Lucu, da ni priletela vilica-metuljček.

28. Čim jo Luc opazi, se ji nakremži: »Sedaj pa vidiš, kam me je dovedla tvoja pomoč. Bolje bi bilo, da so mi odžagali nos.« Ona pa ga podraži, rekoč: »Odžagajo ti ga lahko še vedno, če ravno želiš. Bedaček, zakaj pa ne oviješ nos trikrat trdno okoli onega hrasta tam gori? Če ga nato skrajšaš, te nos potegne na goro in rešen si. A preje sprememimo te verige v kolače.«

tvornica kemijskih proizvodov heinzelova 33

ZELEZNIŠKO GRADBENO PODJETJE ŠT. 8 — BEOGRAD
sprejme za delo v Beogradu in na terenu:

- 6 gradbenih tehnikov
- 3 strojne tehnike
- 6 gradbenih poslovođij
- 3 likvidatorje

Plača po tarifnem pravilniku, na terenu pa tudi terenski dodatek po predpisih. Nastop takoj. Prošnje z opisom kvalifikacij in dosedanjega dela pošljite splošnemu sektorju podjetja, Maleška 34. Ostale informacije lahko dobite po telefonu 80-803 in 80-189. 2656

KINEMATOGRAFI PREDVAJAJO

KINO »UNION«
Ameriški barvni film
Yankee na dvoru kralja Arthura

Igrata Bing Crosby in Rhonda Fleming. Tednik: F. N. 31 samo pri zadnji predstavi. Predstave ob 17, 19 in 21. Prodaja vstopnic od 9-11 in od 15 dalje.

KINO »SLOGA«
Sovjetski barvni vohunski film
Skrivnost dveh oceanov

Predstave ob 17, 19 in 21. Predprodaja vstopnic od 9-11 in od 15 dalje.

KINO »KOMUNA«: angleški barvni film »Abdulah Veliki«. Tednik F. N. 31. Predstave ob 17, 19 in 21.
KINO »VIC«: italijanski barvni biografski glasbeni film »Simfonija ljubezni« (Schubert). Igrajo Claude Laydi, Lucia Bose, Marina Vlady in Gino Bechi. Predstave ob 17, 19 in 21.
KINO »SISKA«: ameriški barvni film »Sin Ali Babe«. Igra Tony Curtis. Tednik F. N. 31. Predstave ob 17, 19 in 21. Danes zadnjikrat!
»LETNI KINO BEZIGRAD«: ameriški barvni film »Poletno potepanje«.

Režija David Lean. Igrata Katharine Hepburn in Rossano Brazzi. Prodaja vstopnic uro pred pričetkom predstave. Predstava ob 20.30. Predprodaja vstopnic v vseh kinematografih od 9-11 in od 15 dalje.
MLADINSKI KINO LM. Kotnikova 81. ameriški film »Sampson«. Predstava v dnevno ob 10 in 18.
KINO »LITOSTROJ«: ameriški barvni cilem. film »Dolina nasilja«. Bred tednika. Predstavi ob 18 in 20. Zadnja. Prodaja vstopnic uro pred pričetkom predstave.

KINO »TRIGLAVA«
Ameriški barvni vstavision film
»Neuščestnosti s Haryjem«

V glavni vlogi: Edmund Gwenn in Shirley McLaine. — Predstavi ob 18 in 20. Prodaja vstopnic od 17 dalje.

Prodamo BETONSKO ŽELEZO
dimenzij: 6, 8, 10, 12, 14, 16, 18 in 20 mm

Na razpolago so vagonске količine.

RUDNIK LIGNITA VELENJE

2996

14. OKTOBER

KRUŠEVAC

bo sklepal pogodbe za

traktorje goseničarje

za globoko oranje TG-90 in TG-50

dobavljive v četrtem četrtletju 1958

imel predrazgovore za dobave v letu 1959 v svoji koji na Beograjskem sejmu

2618

Občinski praznik
občine Domžale

Narod, ki je vstal in krvavel živi in v luč mu je pogled uprt

V deželo je vdrl okupator. Z njim sta prišla v deželo tudi na-
konec in smrt. Čeprav majhen, je
naš narod vstal in se golorok uprl
okupatorjevemu nasilju.
Bilo je pred štirinajstimi leti,
8. avgusta, ko je štab bataljona
dobil sporočilo, da nameravajo

Nemci okrepiti svojo postojanko
v Moravčah, ki so jo partizanske
enote hotele takrat napasti. Se-
stavljena je bila udarna skupina
osmih partizanov, ki jo je vodil
Stefan Stangel, takratni koman-
dir čete. Teh osem neustrašenih
prostovoljcev je postavilo zasedo
na glavni cesti pri Zelodniku in
Štabom preprečilo nameravano
akcijo.

Okrog 9. ure zvečer so se na
cesti iz Domžal zabliškali žaro-
meti. Najprej je privozil na most
nemški motor s prikolico. Parti-
zani so ga sprejeli z dobro merje-
nimi strelji. Trije Svabi so bili na
mestu mrtvi. Borci so skočili na
cesto po orožje, takrat pa so Nem-
ci odprli strahovit mitraljezki
ogonj s kamiona, ki je privozil
prvi za predhodnico. Že prve so-
vražne krogle so podrle koman-
dirja Stefana, ki se je zgrudil ran-
jen na cesto. Partizani so mu
priskočili na pomoč in izvlekli
ranjenca iz ognja. Začeli so se
umikati po strugi potoka. Dva
borca sta nesla ranjenega Stefa-
na, ostali pet pa je krilo umik s
streljanjem. Ogonj je bil tako mo-
čan, da so morali Svabi pobegniti
s kamiona in iskati zavetje za hi-
šami.

Sestega avgusta so v taboriš-
ču dobili partizani sporočilo, da
nameravajo Nemci napasti parti-
zansko taborišče. Ta noč je mini-
la v pripravah na borbo. Ranjen-
ca so spravili na varno, odvišno

zalogo municije in hrano pa so
poskrbili na varno mesto.

Sedmega avgusta je zjutraj po
dolni ležala megla. Po cesti se
zastliši brnenje motorjev švab-
skih kamionov, ki so vozili čez
Smoletov klanec in se ustavili na
Veselki. V tem pritečejo v tabori-
šče okolški kmečki sinovi, ki po-
vedo, da je Svabov kot listja in
trave.

Proti takšni premoči se parti-
zani niso usodili zoperstaviti v
taborišču, zato so se umaknili
s hriba in počakali, da bodo Svabi
hrib obkolili. Strelji iz samokresa
so naznačili, da se je začel nem-
ški napad na partizansko tabori-
šče. Partizanski borci so bili pre-
pričani, da Svabi streljajo naše
kmete. V divjem besu so se po-

gnali nazaj v hrib, okupatorjem
v hrbet. Mlake krvi so pozneje
dokazovale, da so partizani do-
bro merili.

Borba je bila kratka. Nemcev
je bilo preveč in partizani so se
umaknili. Tega Nemci niso vedeli
in so v strahoviti zmedbi užigali
po svojih vojakih. Ko je strelja-
nje prenehalo, so lahko še pobrali
svoje ranjence in mrtve ter se
vrnili v svoj postojanke.

Tako je bilo pred štirinajstimi
lety in v spomin na ta slavni dan
praznujejo v Domžalah vsako
leto svoj občinski praznik. Letos
bodo na tem mestu, kjer je bila
ta prva borba na njihovem ob-
močju, odkrili spominsko ploščo,
ki naj bo trajen spomin na slavne
dni naše osvobodilne borbe.

Detalji s spomenika padlim
žrtvam fašizma v Domžalah

Sporedno s kanalizacijo pa te-
če tudi gradnja vodovoda, saj so
sami prebivalci že mnogo prispe-
vali k izgraditvi vodovoda z de-
lom in prostovoljnimi prispevki.
Trenutno je treba urediti še vo-
dovodne naprave v Domžalah,
Rádomljah, Krtini in v Rapolj-
čah. V Domžalah je treba le še
zgraditi priprave za črpanje.

Ker je promet v glavnem od-
visen od dobrih cest, si je za-
dala občina Domžale za eno svojih
glavnih nalog ureditev ces-
tišče, ki so v zelo slabem stanju.
Med temi je menda cesta Dom-
žale—Kamnik na prvem mestu,
saj je v zelo slabem stanju. Prav
tako pa bodo rekonstruirali cesti
Vir—Količevo in Vir—Radomlje,
za kar so prispevala potrebna fi-
nančna sredstva domžalska pod-
jetja.

V nedeljo pa so že v Studii da-
li prometu nov most in s tem so
močno skrajšali pot na relaciji
Domžale—Ihan. Pravkar pa po-
pravljajo in razširjajo cesti Bla-
govica—Češnjica in Krašna—
Kranje brdo. Morali pa bodo še
zgraditi cesto na Šumberk, če že
ne zaradi drugega, pa zavoljo vo-
dovodnega rezervoarja, ki je tam,
in zaradi pospeševanja turizma.
O turizmu pa moramo povedati
nekaj več.

TURIZEM V DOMŽALAH

Domačini sicer pravijo, da v
Domžalah trenutno turizma ni.
Turistično društvo ne obstaja, pač
pa so že priprave za njegovo
ustanovitev. Neposredna okolica
Domžal se lahko pohvali z izred-
nimi naravnimi lepotami in s šte-
vilnimi zgodovinskimi zanimi-
vostmi. Vendar pa to še ni dovolj
za uspešen razvoj turizma. Raz-
širjati bi bilo treba in okrepiti
gostinstva, predvsem pa zagoto-
viti več prenočišč. Tako je na
samem Šumberku zelo primeren
teren za postavitev planinskega
doma ali planinske postojanke.

Enake pogoje ima tudi Krumperk
z gradom v sredi gozdov, ki bi ga
morali le preurediti za gostinske
namene. Ena najlepših turističnih
zanimivosti pa je vsekakor v sred-
njeevropskem merilu znan park
Volčji potok, kjer gojijo eksoti-
čna drevesa, redke rastline, cveti-
ce, kjer so ribniki itd. Arboretum,
kot se park imenuje, bi lahko pri-

SOLSTVO

Na območju domžalske obče-
line imajo skupno 16 osnovnih šol
in 5 osemletk. Treba pa bi bilo še
urediti ali zgraditi osnovne šole v
Češnjici, Blagovici, Ihanu in
Krašni.

Za gradnjo novih šol v Ihanu
in v Domžalah je predvidenih 14
milijonov dinarjev. V Domžalah
morajo namreč zgraditi še vajen-
sko šolo, da bodo s tem razbre-
menili poslopje I. osemletke, ki
je prenapolnjeno z učenci. Ob-
enem bodo zgradili tudi nove teh-
nične delavnice za politehnično
vzgojo učencev in gospodarstvu,
kizgradnja katerih bodo prispeva-
la svoj delež nedvomno tudi pod-
jetja, ki že sedaj kažejo veliko

Zdaj je tu še opeka. Kmalu bodo
stale stave v Ihanu pri Domžalah
in vanje bodo pripeljali mlade
bekone za vzrejo

Domžalčani so delavni ...

Svoj letošnji občinski praznik
praznujejo v Domžalah v zname-
nem polletju, saj so skoraj vsa
industrijska podjetja in tovarne
presegle svoj polletni načrt kljub
temu, da so morale tovarne do-
rojev proizvajati v večini prime-
rov s starimi in zastarelimi stroj-
nimi napravami.

Na področju domžalske občine
je 15 industrijskih podjetij in
njihovih obratov. Ker ležijo Dom-
žale ob zelo prometni točki —
glavni cesti Ljubljana—Maribor,
ker imajo ugodne prometne zveze
bodisi z vlakom, bodisi z avtomo-
bili in ker so zaradi zaostalosti
kmetijskega življa dobili indu-
strijski mogotci prav na tem pod-
ročju ceneno delovno silo, se je
industrija pred 60 leti v Dom-
žalah zelo hitro razvila. Takrat-
ni predvojni industrialci, pa so
hoteli zaslužiti čimveč, zato svo-
jih tovarnih niso obnavljali in so
naprave v njih počasi zastarele.
Tako zapuščno smo dobili po
vojni menda povsod. Zato je
glavna skrb vodstev današnjih
industrijskih podjetij, da svoje
naprave obnovijo in razširijo
obrate tako, da bi svojo proiz-
vodjo čimbolj dvignili, obenem
pa svoje izdelke pocenili.

Tako je mnogo domžalskih
tovarn že v rekonstrukciji.
Za obnovo svojih obratov je

podjetje Vata-Vir predvidelo do
1961. leta 1 milijardo 350 milio-
nov dinarjev, s čimer se bo vred-
nost njihovega bruto produkta
dvignila na 900 milijonov dinar-
jev letno, kar bodo dosegli brez
povečanja delovne sile.

Papirnica v Količevem dobi
zdaj končno za izdelovanje kar-
tona nov stroj, ki bo stal 913 mi-
lijonov dinarjev, medtem ko bo
celotna obnova tovarne veljala
okoli 1 milijardo 261 milijonov
dinarjev. Vrednost njihovega
bruto produkta v enem letu je
ocenjena na 1 milijardo dinarjev.

V kemični tovarni so sklenili
proizvajati nove kemične elemen-
te: predvsem natrijev glutaminat,
ki ga imajo prodanega že vna-
prej, dalje citronske kisline in
krompirjevo moko. Za gradnjo
novih obratov predvidevajo 413
milijonov din. ki jih bodo prispe-
vali v glavnem iz lastnih sred-
stev.

Mlinostroj bo vrednost svojih
bruto produktov povečal na 70
milijonov din letno.

Potreba po rekonstrukciji se
je pokazala tudi v tovarni Helios,
za kar imajo že načrte. Verjetno
pa se bodo začeli v bližnji bo-
dočnosti pregovori za kooperacijo
s tovarno Color iz Medvod in bi
tako potem skupno reševali vpra-
šanje investicijske izgradnje.

V tovarni Toko gre približno

Staro se umika novemu

50 odstotkov njihove proizvodnje
za izvoz, predvsem v zahodne dr-
žave in v Ameriko. Tudi pri njih
bi bila potrebna temeljita re-
konstrukcija tovarniških naprav
in že mislijo nanjo.

Obrtni obrati v Domžalah pa
so v večini še v privatnih rokah,
kjer pa to ni, imajo probleme za-
radl iztrošenih sredstev.

Kako močna je industrija v
Domžalah, priča že dejstvo, da
prispeva domžalska industrija

skupnosti 97 odstotkov od vsega
bruto narodnega dohodka, med-
tem ko ostale panoge gospodar-
stva — kmetijstvo, gostinstvo,
trgovina itd. — prispevajo le 3%,
kar je vsekakor občutno premalo.

IN KAKO JE S KMETIJSTVOM?

Trenutno imajo v domžalski
občini 9 kmetijskih zadrug, ki so
že začele postopoma opuščati ne-
kmetijske dejavnosti, razen kme-
tiska zadruge Radomlje in Jarše,
kjer bodo to naredili, ko bodo or-
ganizirali trgovinsko mrežo.

Kmetijstvo v domžalski obče-
lini prispeva skupnosti le 0,9 od-
stotka narodnega dohodka, čemur
pa je v glavnem vzrok nizka
kmetijska proizvodnja in raz-
drobljenost posameznih posestev
ter kmetijskih površin. Zaradi še
vedno velike konzervativnosti
privatnih kmetijskih proizvajal-
cev tudi izbira semen ni takšna,
kot bi morala biti, da bi semena
dala čim višji hektarski pridelek.

Le socialistična posestva so
z melioracijskimi deli in z regu-
lacijami pridobili nove obdelo-
valne površine, izboljšali kaka-
vost zemlje in s tem dvignili
kmetijsko proizvodnjo, kar se je
prav lepo pokazalo na posestvu
Pšata, na kmetijskem obratu De-
pa vas.

Obstoja še vedno vprašanje
1000 ha zamočvirjene zemlje v
porečju Rače — Radomlje in
Rovščice. Z regulacijo bi pridobi-
li lahko nove obdelovalne povr-
šine. Prav zaradi tega so že usta-
novili in registrirali vodno regu-
lacijsko skupnost, ki je že na-
redila izmere na terenu, zdaj pa
pripravlja regulacijske načrte.
Kmetijski strokovnjaki sicer tr-
dijo, da regulacijska dela ne bi
smela stati več kot 60 milijonov
dinarjev, sicer ne bi bila rentab-
ilna. Vprašanje je, koliko to
drži, saj so podobno predvideli
tudi na posestvu Pšata, proizvod-
nja pa je pokazala, da so se mo-
titi.

V Ihanu pri Domžalah gradijo
pravkar nov obrat, ki ga uprav-
lja Republiška poslovna zveza in
kjer bodo vzgajali bekone (vrsta
prašičev) za izvoz. Po sedanjih
načrtih predvidevajo vzrejo 5000
bekonov letno in 250 plemenskih
svinj. Poskusno pa vzrejajo na
tem obratu še 48 telet, katerih
meso bodo v večini izvozili.

Podoben poskus delajo tudi
na selekcijskem posestvu Črnelo,
kjer bodo vzredili teleta samo za
izvoz. Vendar pa morajo tudi
tam natonej zgraditi potrebne go-
spodarske objekte.

KOMUNALNE POTREBE

Domžalčani pravijo: «Komu-
nalne potrebe so velike — le de-
narja je malo!» Kljub temu pa se
izgradnja kanalizacije le bliža h
koncu. Glavni kanali bodo že le-
tos položeni, drugo leto pa bodo
položeni priključki in zgrajene
filtrne naprave. Da kanalizacija
doslej ni mogla hitreje napredo-
vati je bilo vzrok pomanjkanje
delovne sile, ki jo morajo dobiti
od drugod.

Izbrisal bom tvoj rod
in tvoj spomin, je re-
kel tujec — in bom ži-
vel tod: in davnih dni
se je domislil rod, ko
je nastopil čas gorja in
bolečin. Spet je odme-
val davni klic: le vkup
— in narod vedel je:
boj je edini up.

Ob občinskem prazni-
ku občine Domžale čes-
tajo vsem prebivalcem in
jim želijo mnogi uspe-
hov pri gradnji socia-
lizma:

- Občinski ljudski odbor Domžale
- Občinski komite ZKS Domžale
- Občinski odbor ZB Domžale
- Občinski odbor SZDL Domžale
- Občinski komite LMS Domžale
- Občinski sindikalni svet
- Združenje rezervnih oficirjev Jugoslavije Domžale
- Zveza vojaških vojnih invalidov Domžale
- Svet »Svoboda« Domžale
- Športne in telesnovzgojne ter ostale organizacije in društva

Na Trojanah so meje domžalske občine, zato skrbe Domžalčani
da bi na svoji najbolj prometni točki dvignili turizem na pravo
višino

vabil še več tujcev, kot jih je pri-
vabljal doslej.

Pa Trojanane, kraj, ki ima men-
da največji avtomobilski promet
v tem delu Slovenije! Morda bi
se dalo postaviti na Trojanane še
avtomobilsko servisno postajo,
podobno, kakršne imamo ob av-
tomobilski cesti Zagreb—Beograd.
Tako bi se lahko tujci, ki prihaj-
ajo k nam, temeljito odpočili in
uredili, preden bi se peljali na-
prej v naše glavno mesto, Ljub-
ljano.

Bagri so pridno na delu pri raz-
širjanju ceste Ljubljana—Maribor

urejeno in občina bo izdala letos
10 milijonov 429 tisoč dinarjev za
socialno pomoč. Nadaljnjih 6 mi-
lijonov 700 tisoč dinarjev pa bodo
izdali za zdravljenje nepremo-
žnih in za tiste, ki jim morajo nu-
diti pomoč po zakonu o brezplač-
nem zdravljenju.

Omeniti moramo tudi, da je ob-
činski ljudski odbor omogočil le-
tos letovanje 250 otrokom iz nji-
hove občine.

Kulturno-prosvetno delo je v
domžalski občini napredovalo zla-
sti v večjih krajih, ki so oddaljeni
od centra, medtem ko v samih
Domžalah ni takšnega kulturnega
življenja, kot bi bilo pričako-
vati. Delno je temu vzrok to, da
so Domžale v neposredni bližini
Ljubljane, kjer se lahko tudi
Domžalčani vsestransko kulturno
izživljajo, saj so prometne zveze
z Ljubljano nadvse ugodne. Drugi
vzrok pa bi bilo iskati v tem,
ker v Domžalah nimajo primer-
nih prostorov za kulturne prire-
ditve. Sicer so že v teku pripra-
ve za gradnjo Doma družbenih
organizacij in iniciativni odbor
že pripravlja idejne načrte, ven-
dar pa bo treba še čakati, da bo-
do domžalske kulturne organiza-
cije in društva dobila težko prič-
akovane in prepotrebne prostore.

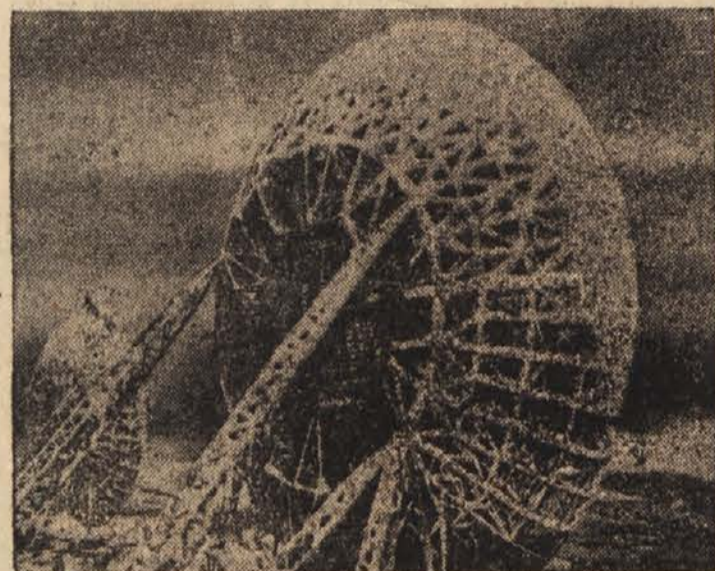
TO STRAN SMO
ODSTOPILI
OBČINI DOMŽALE

ATOMSKA RAZSTAVA

Miroljubni atomi v znamenju mednarodnega sodelovanja

Na atomski razstavi, ki so jo pred dnevi odprli v Ženevi, so znanstveniki raznih dežel pokazali laboratorijske naprave, ki naj bi človeštvu že v bližnji prihodnosti pripomogle do novih, neizčrpnih energetskega vira. Pod palačo narodov blizu Lemanskega jezera so zgradili v parku 180 m dolgo in 96 m široko dvorano. Razstavišče zavzema okoli 8000 m², od tega so dobile ZDA 3350, Sovjetska zveza 1000, druge dežele pa od 20 do 600 m² površine. Razstavo so organizirali v znamenju napredka, ki so ga dosegle posamezne dežele v nadzorovanju jedrskih reakcij z namenom, da bi te reakcije izkoristili za pridobivanje električne energije.

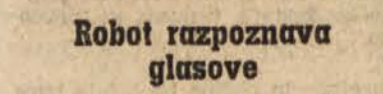
Na razstavi so pokazali močnejšo temperaturo od dele aparatov s posebnimi cevmi, tiste na sončni površini in raznih zvezdah. Plin se v teh ceveh

Aljaska je postala pred kratkim dežela ZDA. Ob tej priložnosti so jo skušali Američani predstaviti v vseh strani. Slika kaže parabolično aluminijasto anteno s premerom 20 m. kakršne uporabljajo v deželi na severu za komunikacije. Grajena je tako, da uspešno kljubuje mrazu in arktičnim vetrovom

Naslanjače, ki jih je mogoče spremeniti v udobno posteljo, so namestili v nekaterih angleških letalih, ki vzdržujejo zvezo z Južno Afriko. Najprej so preizkusili no-

Robot razpozna glasove

Poskusni robot laboratorija Lincoln v Washingtonu je dokazal »inteligenco« elektronskega računskega stroja. Aparatu so dodali akustični instrument, ki razlikuje človeške glasove, razčlenja posamezne izgovorne besede v samoglasnike in soglasnike ter jih zaznamuje. Robot spozna glas, ki ga je nekdo zapisal. Pri nedavnem poskusu je tako razpoznal 98 izmed 100 glasov, torej zmore v tem pogledu več kot človek. Baje si lahko zapomni več tisoč različnih glasov.

Kopel na obroke

pod izredno temperaturo spremeni v »plazmo«, ki jo včasih imenujejo tudi četrto agregatno stanje snovi. Pri tem se združujejo plinska atomska jedra, hkrati pa se sproščajo ogromne množine energije.

Znanstveniki se zdaj trudijo, da bi uspešno nadzorovali ta proces. Če jim bo to uspelo, bo dobilo človeštvo že v bližnji prihodnosti izredne energetske vire, energija iz njih pa bo po ocenah strokovnjakov stokrat cenejša od tiste, ki jo zdaj pridobivajo v kaloričnih centralah iz premoga. Nove termonuklearne centrale bi lahko uporabljale kot pogonsko gorivo celo navadno vodo.

Hkrati so pokazali na razstavi dva ameriška fizijska (cepitvena) jedrska reaktorja, druge dežele pa so razstavile le modele. Med pomembnimi razstavljenimi aparati velja posebej omeniti model novega elektrosinhrotrona z milijardo elektronskih voltov. To na-

Sto alg in lišajev

Leningrajski profesor Maksimilijan Golerbah je odkril na Antarktiki nad sto vrst mahu, lišajev in alg. Dejal je, da so te rastline razširjene na Antarktiki znatno bolj, kot so menili doslej. Navzlic suhemu zraku, močnim vetrovom in nizkim temperaturam se ta rastlinski svet uspešno razvija na peščenem morskem dnu in tudi v jezerih. Temna barva prispeva k večji akumulaciji toplote in sončne energije.

Radioaktivnost v zraku

Dr. Wries, profesor biofizike na univerzi v Groningenu, je pred kratkim dejal na seji amsterdamske znanstvene akademije, da se je množina radioaktivnega ogljika v ozračju povečala za 7 odstotkov, odkar je eksplodirala prva atomska bomba.

pravo uporabljajo za razbijanje atomov ter pri osnovnih fizikalnih raziskavah elementarnih delcev in jedrskih sil, ki delujejo v atomskem jedru.

Obiskovalci razstave bodo dobili ob nazornih prikazih jasnejše predstave o uporabi radioaktivnih izotopov v industriji, kmetijstvu in medicini ter o drugih pridobitvah, ki jih človeštvu zagotavlja uporaba jedrske energije v miroljubne namene. V okviru razstave se vrstijo tudi filmske predstave, obiskovalci dobijo priročnike v raznih jezikih, hkrati pa lahko obiskujejo poljudna predavanja z določenih področij atomske znanosti.

Ekspresni električni štedilniki

V ZDA so izdelali nov štedilnik, ki bo baje ameriškim gospodinjam znatno olajšal delo. JEDI bo pripravil za ekspresno hitrostjo. Za trdo kuhano jajce bo treba dvajset sekund, v štirih minutah se bo spekel ali sprajil krompir, v sedmih pa piščanec. Pri jemanju jedi iz posode, ki je pritrjena na štedilnik, se gospodinja ne bo mogla opeči.

ZASTOJ na stopnicah

- Pod Atomijem, simboliziranim središčem letošnje svetovne razstave v belgijskem glavnom mestu, je prišlo pred kratkim do svojevrstnega incidenta.
- Napovedan je bil obisk zahodnonemškega ministra Ludwiga Erharda. Minister je nameraval obiskati predvsem tisto kroglo v Atomiju, v kateri so razstavljeni proizvodi zahodnonemške industrije železa in jekla.

Sej nemškega dela razstave Helmut Voelkel je tisto jutro prošil direktorja Atomija Cartuyvelsa za majhno uslugo: dvigalo, ki normalno vozi do najvišje krogle, naj bi izjemoma obstalo pri srednji krogli, kjer imajo Nemci svoj del razstave, da bi tako ministru ne bilo treba hoditi po premičnih stopnicah.

Vse kaže, da direktor Atomije ni bil voljan storiti te usluge, saj je izjavil: »Tega ne bi storil niti za belgijskega princa Alberta!«

Ker zastopnik nemške industrije železa in jekla ni kaj po-

Walt Disney PODOBE IZ NARAVE

KRILATI ZDRAVNIK

BOLNIK JE Z BUBA-MI IN LIČINKAMI OKUŽENO DREVO ČE NI ZDRAVNIKA USAH-NE.

MIMO PRIDE DOKTOR ŽOLNA, KI TAKOJ VE, ZA KAJ GRE.

BRŽ ODKRIJE ZAJEDALCE POD SKOROJO IN JIH IZKLJUJE BOLNO DREVO SI KMAJ LU OPOMORE.

Naši Čerkezi

Okoli 1000 jugoslovanskih državljanov govori razen materinskega jezika tudi še čerkesko, jezik z daljnega Kavkaza. Ta jezik so govorili tudi njihovi predniki, ki so jih Turki po izgubljeni vojni z Rusijo leta 1928 naselili na južnih področjih današnje Jugoslavije z namenom, da bi s temi zvestimi podaniki okrepli svojo mejo proti uporni Srbiji.

Čerkezi so se naseljevali vsa naslednja desetletja. Ob izlivu Južne Morave in na Kosovem polju se je v letih 1861 do 1864 naselilo z družinami okoli 40.000 vojakov s Kavkaza. Ta preselitev pa ni bila nič kaj uspešna. Novo podnebje in nov način življenja — Čerkezi so se selili iz kraja v kraj — sta tako zmanjšala število članov nekoč številne narodnostne manjšine, da jih naše uradne statistike zdaj po navadi uvrščajo v rubriko »ostale narodnosti«.

Nekaj sledov pa se je le ohranilo. Del makedonskega mesta Kumanovo se še zdaj imenuje »Čerkeske kuče«, v Prokuplju na jugu Srbije je »Čerkeska mala«, v Nišu pa »Čerkeski kraj«.

V Donjih Stanovcih pri Vučitrnu na Kosovem polju se je ohranilo okoli 90 družin, ki imajo še precej značilnosti in običaje iz svoje daljne domovine. Nekatere matere na primer še vedno povijajo otroke na lipovih deškah, da bi bili ravni in postavnji, mnogi moški pa nosijo v ta namen široke usnjene pasove. V južnih jugoslovanskih pokrajinah še zdaj pravijo o postavnih ljudeh, da so »pravi Čerkezi«.

Šest mladih ljudi — nobenemu še ni bilo dvajset let — se je iz Denverja v Colorado odpravilo z avtom na počitnice. S hitrostjo 145 km na uro so se zaleteli v steber ob cesti in vsi obležali mrtvi. Silko je objavila s primernim opozorilom neka francoska revija tik pred francoskim nacionalnim praznikom, vendar ni zaleglo kdo ve kaj: na francoskih cestah je bilo na državni praznik 57 smrtnih žrtev prometnih nesreč

sebo spreten v francoščini, je poslal direktorju svojo najboljšo prevajalko. Upal je, da ga bo Winterfeldova z znanjem jezika in s svojo prikupnostjo pripravila k popustljivosti. Belgijec pa je lepi obiskovalci odgovoril z besedami, ki jih kasneje ni mogla natančno ponoviti. Dejala je, da bi gospod direktor lahko povprašal na kakem višjem mestu, kjer bi nemara radi storili uslugo nemškemu ministru, direktor pa je odgovoril, da je le on pristojen za take reči in da dovoljenja ne da.

Winterfeldova je ponovno šla k direktorju Atomija, ki se je dal nazadnje prepričati toliko, da so prodali ministru in njegovemu spremstvu vnaprej vozovnico za premične stopnice, da bi mu ne bilo treba čakati v vrsti. Tako se je moral minister Erhard zadovoljiti s premičnimi stopnicami, vendar bi to še ne bilo nič hudega, če bi se s tem vse končalo. Prav tu pa se je začelo zapletati.

Ko so nameščenci zahodnonemškega paviljona opazili ministra in njegovo spremstvo na 35 m dolgih premičnih stopnicah, so počili zamaški na steklenicah s šampanjcem. Tega hrupa bi nemara nihče ne slišal, saj premične stopnice precej ropotajo, toda ustavile so se prav na pol poti. Minister je nekaj časa čakal, nato pa so ga prosili, naj se potru-di peš navzgor. Ko si je ogledal razstavo, ga je čakala druga neprijetnost: njegovi šoferji so izginili brez sledu.

Inženir Atomija pravi, da nima z vso zadevo prav nobene zveze in da bi prav gotovo zastavil ves svoj vpliv, če bi vedel, da bi se moralo dvigalo z ministrom ustaviti v srednji krogli. Opravičil se je zaradi tehnične napake, zaradi katere so se stopnice ustavile na pol poti.

NESPORAZUM ALI ZLOBATA

Okrajni sodnik v zahodnonemškem Regensburgu ima navado, da pusti na vratih listek s sporočilom, kam je šel, kadar ga ni v pisarni. Pred kratkim je pritril na vrata listek z napisom: »Sem v zapoku.« Neznano obiskovalec je dodal: »Končno...«

SIRIJA: ODHOD FRANCOZOV

Nedavno je Sirija svečano proslavila 13. obletnico odhoda francoskih oboževalnih sil. Izdali so štiri dvobarvne spominske znamke s pretrgano verigo in z golobom miru.

PO KRAJSI POTI

V Warwicku (Rhode Island) je izbruhnil požar. Iz gasilskega doma sta takoj svignila dva avtomobila. Ker gasilci niso natančno vedeli, kod pelje kraja pot do kraja požara, sta se avtomobila na križišču ločila, da bi bil vsaj eden čimprej na mestu. Tri križišča dalje pa so mimoidoči videli nenavadno prometno nesrečo: dva gasilska avtomobila sta trčila z največjo možno hitrostjo.

CEHI: KOPALISKA

Češkoslovaška pošta je izdala za propagando zdravilne in tople serije šestih znamk. Na znamkah so Karlovy Vary, Poděbrad, Mariánské Lázně, Luhačovice, Strbské Pleso in Tršianske Toplice.

Pravijo, da nemška diplomacija ne bo prezrla te okvare na stopnicah, ki se je ponovila še večkrat, kadar so si Atomij ogledovali ugledni gostje iz nekaterih dežel. Baje so se stopnice zatakale tudi dan poprej, ko si je hotel ogledati srednjo kroglo znanstvenik Otto Hahn.

Spomenik v Dolomitih

Pred dnevi so v italijanskem letovišču Cortina D'Ampezzo odkrili spomenik francoskemu geologu Deodatu de Dolomité, po katerem so Dolomiti dobili ime.

John Hunt, voditelj britanske odprave, ki se je pred leti povzpela na Mount Everest, je pred kratkim sodeloval v angleški alpinistični odpravi, ki je plezala po Kavkazu. Ko se je vrnil v London, je pripovedoval o plezalniki turi v višini 3000 m. Dejal je, da se je pod njim zdobil v prah naravni ledeni most nad prepadom in da ga je Brasher rešil v zadnjem trenutku

Star azijski jezik

Kmetje v sovjetsko-turkestanski dolini Jaknob še vedno govorijo jezik, ki so ga v Aziji govorili pred tisoč leti. Moskovski radio je poročal, da se ta jezik imenuje »sogdijan« in da so ga govorili v istoimenski državi, ki je bila v osrednji Aziji pred tisoč leti. Po razpadu te države se je govorica ohranila le v ozkijski dolini.

Pristanek sredi mesta

Joe Mills se je s turističnim letalom spustil na eno najbolj prometnih newyorških cest. Letalje so bežali v brezglavem strahu, možakar pa je po spretnem pristanku skušal dopovedati policiji, da mu je motor odpovedal. Strokovnjaki so letale pregledali in spoznali, da je Mills na ta način hotel napraviti reklamo.